

JOSEF PECINOVSKÝ

NA BARVĚ
VESMÍRU
NEZÁLEŽÍ

EDICE
PEVNOST

NA BARVĚ
VESMÍRU
NEZÁLEŽÍ

EDICE PEVNOST

NA BARVĚ
VESMÍRU
NEZÁLEŽÍ

JOSEF PECINOVSKÝ

Copyright © Josef Pecinovský, 2018
Cover Illustration © Žaneta Kortusová, 2018
Cover Art © Lukáš Tuma, 2018
Czech Edition © Nakladatelství Epoque, Praha 2018

ISBN 978-80-7557-147-2 (print)

ISBN 978-80-7557-593-7 (ePub)

ISBN 978-80-7557-594-4 (mobi)

ISBN 978-80-7557-595-1 (pdf)

Jak nakrmit ptáčátko

Nedlouho poté v povětří zašumělo a bylo cítit prudké vanutí větru jako před bouří. To bylo od letu ptáka noha, jak se blížil k jantarové hoře na ohromných peruťích. Když se pak ukázal nad horou, to jako nesmírný mrak se tam vznášel.

(Alois Jirásek, *Staré pověsti české*)

Můj přítel Václav Novák mě ten den přijal dosti roztržitě, což u něj bývá známkou, že došlo k významné události. Buď byl nucen vyplňovat složenku na zaplacení pojistného, nebo obdržel nový exemplář vzácného exotického ptáka. Nové pojistné období začalo zhruba před půl rokem, dalo se předpokládat, že i tak neschopný člověk, jako je Václav Novák, může mít touto dobou účty s pojišťovnou vyřízeny, byť jistě ne bez potíží, nabízela se tedy jako pravděpodobnější možnost druhá. Nasvědčovalo tomu i to, že o mou osobu neprojevoval takový zájem jako v případech, kdy jeho sbírka nebyla doplněna o nové přírůstky po dobu celých tří týdnů, a tudíž mě očekával s otevřenou náručí, milým úsměvem a připravenou klecí, do níž mínil nový objev umístit. Na chvíli jsem však i o této alternativě zapochyboval, protože Novák dobře věděl, že mu tentokrát žádného nového ptá-

ka nenesu, a to proto, že mě sám zapřísahal, abych mu ze systému Síría žádné nové předměty jeho chovatelské vášně nevozil. Došlo k tomu po zkušenostech s pokusem o rozmnožení zádruhy zpěvné, při němž došlo k demolici podstatné části Novákova bytu včetně kuchyně a sociálního zařízení, ke vzpouře robota Antonína a k Novákově inzultaci sousedkou, paní Loukotovou. Ostatně Novák v důsledku této nezdařené akce na ptáky ze systému Síría zanevřel, což bylo názorně vidět na mlčíku svíjivém, který se choulil v nevyklizené kleci, měl silně pocuchané šupiny a byl značně pohublý.

Zajímavé však bylo, že mi Václav Novák přišel otevřít sám, osobně, což bylo značně neobvyklé. Zpravidla totiž chodíval návštěvám vstříc malý domácí robot Antonín a téměř vždy jsem s ním ztratil několik vzácných minut ze svého drahocenného času, protože ho Novák patřičně vycvičil ohledně styku se stranami, to jest s jinými chovateli exotického ptactva. Mezi ně zahrnoval Antonín i mě, přestože jediné, co jsem kdy choval, byly dravé rybičky v akváriu a omylem vylíhnutý tyranosaurus. Návštěvy se musely vždy prezentovat očkovacím průkazem a potvrzením o bezinfekčnosti okolí ne starším než jeden týden, aby náhodou nepřenesly na Novákovy miláčky některou ze zákeřných pozemských chorob, jako je rýma nebo osypky, což se ostatně už v několika případech stalo. Potom, co návštěvník prošel touto prvotní kontrolou, musel setrvat ještě nejméně deset minut v karanténě, za tu dobu robot Antonín provedl rozbor výdechových plynů a položil několik zákeřných otázek, aby se přesvědčil, zda Nováka navštěvuje skutečný odborník, a ne nějaký laik nebo dokonce novinář. V období jarních bouřek mí-

val Antonín jisté potíže s identifikací osob, a tak raději pro jistotu kontroloval každého. A tak se ironií osudu této proceduře musel jednou podrobit i sám Václav Novák. Zapomněl si doma klíče, nezbylo mu tedy než při návratu zazvonit, a protože pochopitelně neměl po ruce ani očkovací průkaz, ani potvrzení o bezinfekčnosti okolí, nepustil ho robot přes práh, a teprve druhý den ráno, když předtím Novák přespal u mě, ho napadlo Antonínovi zatelefonovat a nařídit mu, aby ten den pustil kohokoliv a bez kontroly.

V kulise radostného hýkání popěvce poplašeného mě Novák dovedl do obývacího pokoje, tajemně se přitom usmívaje – neklamný příznak toho, že mě čeká překvapení. Ostatně – kdy mě u něj nečeká nějaké to překvapení? Po několika zdvořilostních frázích, které si při této příležitosti neodpustil, mě usadil do křesla a chvíli mě nechal, abych se zabydlel v tom jeho blázinci. Nevím ani, proč této místnosti říkal obývací pokoj – ačkoliv... obývací pokoj to skutečně byl, jenže ne pro lidi. Klecí jsem mohl napočítat ne méně než sto jednadvacet a ptáků v nich sto šedesát plus minus jedna – to díky mizíku střežlivému, který si mizel, kdy chtěl a jak chtěl, a člověk u něj nikdy nevěděl, kolik ptáků v té kleci vlastně je.

Byl jsem dost utahaný. Vrátil jsem se teprve ráno ze systému Síría a cesta se neobešla bez problémů, byť by nezasvěcený namítl, že je to vlastně za humny. Ale musel jsem devětkrát dávat přednost bůhvíkomu, zejména turistickým výpravám, které mají před dálkovou nákladní dopravou z nepochopitelných důvodů absolutní přednost. Poblíž Centaura mě dokonce dostihla dopravní policie

a chtěla mi odejmout osvědčení o technickém průkazu na základě podezření, že mi z nádrží uniká palivo, a tudíž že znečišťuji kosmický prostor (jako by se dal ještě více znečistit!). Ukázalo se, že to není pravda, protože v dané chvíli mi z nádrže nemělo co unikat – zely dokonalou prázdnotou. Naštěstí jsem to díky setkání s policijní hlídkou zjistil včas; jinak mě ještě teď honili někde v systému Orionu, kam bych, nemaje čím zabrzdit, prolétl nadsvětelnou rychlostí kolem Země. Policisté mi doplnili rezervní nádrže, odlehčili mé peněženice o slušný obnos a nechali mě, abych si závadu našel sám. To ostatně nedalo tolik práce. Ten ničema palubní počítač se živil provozním palivem namísto energie z akumulátorů. Po chvíli však vyšlo najevo, že mu nic jiného nezbyvalo, protože mu v našich garážích naplnili akumulátory fridexem, ale mohl mi to, darebák, říct hned a nevyvádět takovéhle hlouposti. Já se mu sice nedivil, protože palivo z nádrží pro něj bylo rozhodně chutnější, ale poměry, které teď u nás v garážích vládnou, už jsou neúnosné. Až jednou zjistím, že s sebou namísto palubního počítače šesté generace vezu kuličkové počítadlo, vůbec mě to nepřekvapí, a kdybych náhodou neměl zásobu kyslíku, rozloučil bych se s životem úplně klidně, protože se to dalo docela dobře očekávat.

Řekl jsem hned po návratu svému nadřízenému, co si o tom všem myslím, ale on pouze podotkl, co že jsem tak přehnaně podrážděný kvůli takovému malému (!) nedopatření. Na to konto jsem zvýšil hlas a řekl jsem mu takové věci, že jsem si tím ohrozil povýšení přinejmenším na dobu, než šéf půjde do penze, a to hned tak nebude. Snažil se mě uchlácholit tím, že takové maličkosti se

stát mohou, protože, jak jistě dobře vím, máme neustálý nedostatek opravářských robotů, a zejména náhradních součástek k nim. To, že jsem se mohl zavrát do nejbližší stálice a touto dobou předávat všechna svá moudra předkům, to mu patrně nevadilo. Ostatně byl jsem snadno nahraditelný. On sám je toho názoru, že lidské posádky v nákladní dopravě jsou archaismem a že je nejvyšší čas nahradit je roboty. Naštěstí k tomu zatím nedošlo, protože ani pilotních robotů není zrovna nejvíc a také nejsou právě nejschopnější, což se projevilo nevysvětlitelným zmizením mnoha drahocenných nákladů v mimoprostoru.

Díky celé této kontroverzi jsem však dostal desetidenní dovolenou a jako prémii jednorázovou volnou zpáteční letenku kamkoliv v oblasti Galaxie. Šéf se bláhově domníval, že se okamžitě rozletím na Marimelu, abych se v téměř beztlížném stavu oddával tělesným radovánkám s tamními krasavicemi, ale v tom směru jsem ho silně zklamal. Rozhodl jsem se, že proti všem jeho předpokladům strávím dovolenou v Praze, a navíc jsem mu oznámil, že tentokrát budu pravidelně osobně dohlížet na přípravu své rakety, aby si mě v prostoru nikdo nespletl s černou dírou, až zase příště malým nedopatřením poletím s prázdnými nádržemi. Zatvářil se kysele a propustil mě. Nevím, zda v milosti, či v nemilosti, ale já byl pevně rozhodnut, že v případě, budou-li se podobné nedostatky opakovat, pořídím si na doplňkovou půjčku vlastní raketu a zařídím si taxislužbu. Je lépe mít raketu ve vlastní garáži a vozit nafoukané Monomouky od Marsu k Jupiteru než plachtit od Síria k Centauru s prázdnými nádržemi.

Ale to odbočuji.

Bylo středně pozdní odpoledne, doba siesty, kterou Novák trávívá v křesle, popíjeje přitom kávu s visquitem. Načasoval jsem svůj příchod na tuto denní dobu jednak proto, že vím, že robot Antonín dovede kávu připravovat znamenitě, a jednak proto, že přijít o něco dříve by znamenalo, že přijdu v době oběda, zatímco přijít o něco později by znamenalo, že přijdu v době večere, a mlaskají-li kolem vás téměř dvě stovky zobáků, je člověk natolik ovlivněn prostředím, že začíná podobné návyky přebírat a mlaská pak nahlas i v restauraci.

Dnes jsem přišel právě včas. Novák několikrát zatleskal a zvolal:

„Antoníne, prosím, smím-li vás o to požádat, mohl byste mně a mému příteli Oskaru Pelcovi připravit po šálku kávy?“

Ta květnatá formulace mě šokovala. Běžně totiž jen zavolal: „Antoníne, kávu!“ anebo když byl v dobrém rozmaru: „Antoníne, prosím kávu!“, ale stávalo se také, že jen luskl prsty a robot už dobře věděl, co to znamená. Ale co mě překvapilo ještě víc, bylo to, že Antonín na ona laskavá slova vůbec nereagoval. Z údivu jsem pak nevyšel, když Novák na tento nulový ozev reagoval tím, že svou pokornou prosbu opakoval. Uplynula asi minuta a robot Antonín se přišoural s prázdnýma rukama, zastavil se asi metr od Novákova křesla a natáhl ruku. Novák vytáhl z kapsy pětikorunu a podal mu ji. Antonín zabučel ve vyšších obrátkách, pětikorunu si pozorně prohlédl z obou stran a pak ji zasunul do speciální kapsy připevněné na trupu. Poté odešel do kuchyně. Nevěřil jsem vlastním očím.

„Co blbneš, prosím tě, co...“

Novák mě přerušil ostrým zasyknutím.

„Dej pozor, uslyší tě,“ šeptal.

„Snad mi, proboha, nebude vadit, že mě poslouchá nějaký pitomý robot?“ ohradil jsem se. „A proč mu cpeš ty prachy?“

„Zadarmo ani kuře nehrabe a robot Antonín nepracuje. A dnes jsem zjistil, že už se dokonce nestydí ani před návštěvou.“

Vrtěl jsem hlavou.

„Potřebuješ robopsychiatra. V ničem jiném to není. Kdo to kdy viděl, dávat robotům spropitné nebo úplatek, nebo co mu to vlastně dáváš? A co s těmi penězi hodlá tvůj milý robot dělat?“

„Říkal, že si šetří na antikorozi plášť z titanové slitiny. Že nechce vypadat jako šupák.“

„Co, robot?“

„Jo, robot.“

„Proč ho nedáš spravit? Copak si můžeš ze svého platu dovolit krmit robota pětikorunou za každé kafe? Vždyť přijdeš na mizinu! To mu ten metalizovaný plech, co v něm chodí už šestnáct let, není dost dobrý?“

„Já si taky myslím, že je mu dobrý ažaž. Jenže on je trochu jiného mínění. A dát ho opravit? Zkusil jsem to. Než jsem ho poslal do opravny, požadoval za drobné služby dvě koruny. Když se vrátil, zvýšil taxu na tři a dnes, jak jsi ostatně sám zažil, mu sotva stačí pětikoruna, a to ji musí dostat dřív, než vůbec sáhne na práci. A taky už nechodí otvírat dveře, jak sis zaručeně povšiml. Dělat vrátného je pod jeho úroveň.“

„A reklamoval jsi to?“

„To bylo první, co jsem udělal! Ale dopadl jsem jak sedláci u Chlumce. Řekli mi, že všechny mechanické závady odstranili a že dalších zásahů není zapotřebí. Celá chyba je údajně uvnitř, v psychice elektronického mozku. Robota je prý nutné vychovávat, a jak jsem si ho vychoval, takového ho prý mám. Jediné, co by pro mne mohli učinit, je výměna mozku, ale když jsem si spočítal, na kolik by mě to přišlo, vyšlo mi, že nového robota bych pořídil podstatně levněji.“

„Tak to proboha udělej!“

„Zkoušel jsi v posledních dvou letech koupit robota? V pořadníku jsou přes dva milióny čekatelů! Výroba nestačí, protože ji před nedávnem omezili s tím, že domácích robotů je dostatek a mají poměrně dlouhou životnost. S dalším růstem počtu domácností se nepočítalo. A to už ceny robotů zvýšili na dvojnásobek, a pak, já nemám nejmenší chuť prosedět celou noc ve frontě na pořadí, abych pak ráno zjistil, že mi přidělili pořadové číslo něco kolem tří miliónů s vyhlídkou na dodávku nového robota za necelých deset let. A pak, Oskare, já jsem si na Antonína už tak trochu zvykl, a nějakého nového...“

Nedomluvil a skoro se mi zdálo, že se mu v oku objevila slza. Napadlo mě, že by do té fronty na pořadí mohl poslat Antonína, ale nahlas jsem to neřekl.

„Co kdybys mu pohrozil, že ho dáš do šrotu?“

„Pch! On dobře ví, že bych se bez něj neobešel. Jak myslíš, že bych zvládl všechny své miláčky? To bych od rána do večera nedělal nic jiného, než připravoval potravu pro hladové krky! To zvládne jedině robot a já mohu být rád, že mám zrovna Antonína, který je už na

to specialista a nikdo by to nesvedl líp. Smutné na tom je, že si to stejně dobře uvědomuje i on a patřičně toho zneužívá.“

„Myslím, že by se to dalo napravit,“ řekl jsem, neboť jsem dostal spásný nápad. „Mám známého v Robototechně.“

Zavola jsem tam.

Na obrazovce se objevil naleštěný robot. Žádal jsem k telefonu pana Slavíka.

„Bohužel, není přítomen,“ zaskřehotal ten elektronický panák.

„Kdy se vrátí?“

„Nevrátí se,“ konstatoval s tak podivným tónem v hlasu, jako by mu bylo odporné vybavovat se s člověkem.

„Proč by se neměl vrátit?“

„Odešel do důchodu.“

„Co, v pětácti letech?“ zděsil jsem se.

„Jistě, co mu také zbývalo. Jsou tu schopnější.“

„Budiž,“ kapituloval jsem. „Zavolejte mi tedy nového vedoucího.“

„To nepůjde,“ pokračoval robot. Už jsem toho měl dost.

„Jak to?“

„Právě s ním hovoříte.“

Dopadl jsem tvrdě do křesla a pomyslel jsem si něco dost neslušného. Odkdy roboti vykonávají funkci vedoucího servisu? Ale než jsem stačil cokoli říct, ta obluda pokračovala:

„A příště s námi, vážený pane, laskavě komunikujte prostřednictvím svého robota. Ušetřil bych si mnohé vysvětlování, protože roboti, jak je vám jistě známo, jsou asi

šedesátkrát chápavější než lidé a reakční dobu mají kratší o šest set procent.“

Naštval mě.

„Jak s vámi může hovořit můj robot, vy elektronická škatule, když je porouchaný a potřebuje opravu. Je zcela neschopen komunikace!“

„Jak může být neschopen komunikace, když právě stojí za vámi a nese vám nějaký jedovatý sajrajt, vy člověče,“ odsekával robot z obrazovky. Když jsem se ohlédl, zjistil jsem, že za mnou stojí Antonín a drží na tácku dva šálky kávy. Patrně slyšel celý rozhovor.

„Zdá se, že jsem se zmýlil,“ vykoktal jsem, protože mě právě nic inteligentního nenapadlo, a chtěl jsem zrušit spojení.

„Okamžik, prosím,“ zaskuhral ještě robot, „zatěžujeme konto vašeho telefonu dvaceti korunami za zbytečné obtěžování našeho servisu a za blokování linek. My tu nejsme nikomu pro legraci.“

A přerušil spojení sám. Uvědomil jsem si, že hovořil pražským žargonem.

„Pan Pelc má porouchaného robota?“ otázal se robot Antonín. Situace začínala být kritická. Antonín nepotřeboval robopsychiatra, Antonín potřeboval výprask. Robot hovoří, aniž je tázán! Snažil jsem se navenek zachovat chladnou hlavu.

„Palubní mozek dostal kosmickou horečku,“ odvětil jsem ve snaze zachránit situaci, dávaje si záležet na tom, aby má odpověď zněla pokud možno flegmaticky.

Antonín se ušklíbl.

„Nejsem si vaším tvrzením tak jist,“ pronesl a položil před Nováka šálek kávy.

Chvíli zavládlo trapné ticho, které slabým praskáním rušil jen soptík výbušný. Pak se Novák odhodlal a robota napomenul.

„Přece dobře víte, Antoníne, že máte nejprve obsloužit hosta.“

„Ovšemže to vím,“ odpověděl robot, „ale host ještě nezapltil.“ A natáhl ruku.

Tak teď jsem toho měl právě dost. Když Novák platí a rozmazluje robota, prosím. Je to jeho robot a jsou to jeho peníze. Jenže já nemám chuť cpát tak vysoký obnos nějakému elektronickému zmetku. Rozhodl jsem se, že mu dám malou výchovnou lekci.

„Milý Antoníne,“ odpověděl jsem laskavým hlasem. „Jakou sumu na mě požadujete?“

„Paušálních pět korun,“ zněla odpověď.

„Pak jistě víte, že dole naproti v bufetu stojí přesně takováto káva dvacet haléřů. Musím vám oznámit, že se tento obchod z mé strany nejeví být výhodným. Můžete si tu kávu vypít sám.“

Antonín se zarazil. Nebyl patrně v posledních dnech zvyklý na odpor. I Novák vypadal jako opařený. Jak se časy mění. Kdyby se něco takového stalo před rokem, Antonína by okamžitě bez milosti odpojil a vzápětí odeslal do Robototechny. Teď si však Novák podle všeho nevěděl rady, ale – a to bylo zajímavější – Antonín také ne. Zjevně váhal. Jednu chvíli to s ním cukalo směrem do kuchyně, ale pak položil kávu přede mne na stůl, ovšem tak, abych na ni nedosáhl.

„Je neekonomické hotovou kávu vylévat,“ konstatoval. „Příště si nechám od návštěv platit předem,“ a odsupěl pryč.

Novák vypadal jako hromádka neštěstí. Podal jsem si šálek a kávu jsem zamíchal. Za štěbetání pídivky osmahlé jsem přemýšlel, jak na zjevně psychicky narušeného robota vyzrát, ale nic pořádného mě nenapadalo. Antonín měl rozmanité nápady, na robota dosti neobvyklé. Nezdálo se mi, že by se všechny vylíhly v jeho elektronické hlavě.

„Ve které opravně jsi měl toho zmetka?“

„Přesně v té, s jejímž direktorem jsi před chvílí mluvil,“ odpověděl Novák.

„A to už tenkrát dělal šéfa ten nablýskaný šašek?“

„Přesně tak.“

„Tak to už jsem doma. Jedná se o malou tichou vzpou-ru v Robototechně. K něčemu podobnému došlo před lety v systému Algol. Vsadím se, o co chceš, že vedoucí servisu sedí pokojně ve své kanceláři a vůbec neví, co se mu děje v dílně. A servisní roboti si zatím dělají, co chtějí, a hlavně nedělají. A pokud dělají, pak samé takové zmetkové opravy, jako je Antonínův případ. Taková ná-ka-za se může rozšířit jako lavina. Copak si myslíš, že by někdo jmenoval vedoucím servisu robota?“

Novák, neznalý poměrů, pokrčil rameny.

„Teď to nech být, slibuji ti, že se to srovná,“ pokračoval jsem. „Ale zatím radši plať, protože sám bys to tady asi v chodu neudržel,“ podotkl jsem při pohledu na třesníka žravého, který se právě pustil do rododendronu v květináči.

Ochutnal jsem kávu.

„Ještě že jsem mu nezaplatil,“ ohrnul jsem nos nad tou lahůdkou. „Podle mě to není k pití.“

Bylo zjevné, že ani Novák není svým šálkem kávy nadšen. Když jsem viděl, jak nešťastně se tváří, pokusil jsem

se udělat ještě jeden krok k nápravě. Zkusil jsem zavolat panu Slavíkovi domů. Telefon zvedl malý domácí robot a ujistil mě, že pan Slavík je v zaměstnání. Když jsem se ho zeptal, jaké zaměstnání vlastně pan Slavík vykonává, dověděl jsem se, že už osmý rok zastává funkci vedoucího Robototechny v Lazarské ulici.

Mé domněnky se potvrdily. Malá vzpoura v Robototechně. Stačí přepojit telefon vedoucího do dílny, což je pro průměrně zručného robota práce na tři minuty, a vedoucí netuší, co mu jeho roboti za zády vyvádějí, a navíc je spokojený, že mu nikdo netelefonuje, a má tudíž dost času na vyřizování administrativy.

Vypil jsem kávu, nepochybně připravenou na terpentýnu, a ještě jednou – a nahlas – jsem proklel nejdřív robota Antonína a pak i Novákovu neschopnost – i opravu robota abych mu zařizoval já. Jak dlouho by to asi trvalo, než by Antonínovi cpal stokoruny? Dost jsem se divil, že Novák neprotestuje, když mu tak spílám, ale pak jsem zjistil, že už vedle mě nesedí a že jeho káva zůstala nedotčená. Jako obvykle uprostřed hovoru zapomněl, že má doma návštěvu, a šel se věnovat své vášni.

Na terase cosi kutil u novotou svítící klece. Uvnitř klece seděl kanárek. Když jsem přišel blíž, ukázalo se, že to kanárek není, ale že se mu to dosti podobá. Oddychl jsem si, protože kdyby Novák začal chovat i pozemské ptactvo, patrně by nastal konec světa.

„Co je to za slepici?“ zapředl jsem další hovor. Objekt chovaný v kleci byl nepochybně oním novým přírůstkem, jímž se mi Novák už půl hodiny marně snažil pochlubit.

Obrátil se na mne s pohledem plným pohrdání.

„Nevím, co míníš tím záhadným slovem slepice,“ odvětil. „Obdržel jsem tuto zásilku minulý týden od kolegy z Fomalhautu výměnou za dva skřivany. Ale cestou se někde ztratil průvodní dopis, a tak nevím, o jaký druh se vlastně jedná. Víš přece, Oskare, že tamější fauna není ještě dokonale prozkoumaná,“ v tu chvíli jsem vycítil mezi jeho slovy nevyřčenou výzvu, abych se urychleně vydal na Fomalhaut, aby měl Novák kam zařadit to kuře, „ani v knihovnách jsem nenašel příslušný svazek, abych se poučil. Nevěděl jsem dokonce, čím ho mám živit, ale to se zatím vysvětlilo samo. Jak vidíš, ze všeho nejvíc mu chutná seno.“

Jeho tvrzení odpovídalo pravdě. Pták do sebe soukal jedno stéblo, lámal je v zobáku na kousky a utěšeně pomlaskával. To zvíře mělo celkem normální počet křídel, nohou i hlav, pouze suma očí neodpovídala pozemským představám o ideálu ptačí krásy. Bylo jich šest, ale když se člověk díval z dálky, splývaly a zdálo se, že má jen dvě.

„Vypadá nějak obyčejně,“ zkusil jsem Nováka podráždit.

„Obyčejně vypadá kdeco, Oskare,“ odpověděl Novák dotčeně, „a pak se z toho vyklube taková vzácnost, že se sem sjíždějí chovatelé z širokého dalekého okolí,“ a odehnal rukou třešníka žravého, který se procházel po zábradlí a hledal, kde by co sezobl, když už rododendron podlehl jeho pochybeným chutím.

„A je to aspoň mládě, nebo už dospělec?“ snažil jsem se projevovat zájem, přestože mě diskuse o ptactvu už začínaly unavovat.

„Předpokládám, že je to mládě,“ dověděl jsem se. „Když jsem ho dostal, byl asi tak poloviční. Pěkně rostete, co?“

Kdyby mohl, byl by ho snad hladil, ale jaksi se zatím neodvážil otevřít klec, protože po zkušenostech s neaklimatizovaným vztuhlíkem mumlivým, který ho v leknutí dost nebezpečně uštkl, byl už opatrnější.

Zdalo se mi, že jsme o onoho opeřence projevíli už dostatečný zájem a že bychom se mohli věnovat rozumnější činnosti, jako třeba zahrát si karty nebo prodiskutovat otázku inovovaného pohonu pro rakety typu AB ze Škodovky, ale Novák měl oči jen pro toho malého ptáčka, který byl všechno, jen ne atraktivní, hezký, příjemný a milý. Neuměl nic, jenom žral.

To však uměl jaksepatří. Sena ubývalo, že člověk nestačil žasnout.

„Prosím tě, dělá taky něco jiného, než že žere?“ zeptal jsem se značně otráveně. Novák pohlédl na hodinky.

„Dnes ráno spinkal asi od půl osmé do půl desáté, a potom...“ vytréštil oči. „Žere. On žere. Už čtyři a půl hodiny nepřetržitě žere.“

Říkal to takovým divným hlasem a mně bylo jasné, že se brzy začnou dít zajímavé věci. Díval se na tu potvoru tak nepopsatelným pohledem, že jsem nepoznal, zda ho chce sníst láskou, nebo z hladu. Pták do sebe soukal stéblo za stéblem. Novák pomalu obešel klec kolem dokola.

„Žere a roste. Žere a roste. Je nějak moc veliký. Už by toho mohl nechat.“

Nezdalo se mi, že by pták byl nějak zvlášť veliký v poměru k některým jiným exemplářům Novákovy sbírky. Ale všechno je relativní, i velikost. Appetit to zvíře mělo pořádný a bylo obdivuhodné, jakou má výdrž. Nejvíce se mi líbilo, jak si ta potvora hromádku sena nejdříve přebrala, vybrala si jedno jediné stéblo a na tom si pochutnávala.

Novák však bohužel objevil problém, který je nutno řešit, a aby se k řešení připravil, musel, jako obvykle, nahlas pronést vědecký výklad:

„Dostal jsem ho včera odpoledne a několik hodin jsem zkoumal, čím bych ho vlastně měl živit. Zkusil jsem leccos. Ptačí zob odmítl, právě tak slunečnicové semeno, slunečnicový olej, slunečnicové vlákno, proso, žito, pšenici, molitan, ebonit, sádro, benzen, toluen i xylen, aceton, asfalt, stlačený vodík, fermež, sýry, mléko, křemenný písek i čokoládové lentilky,“ čímž vyjmenoval zhruba třetinu všech složek potravy pro své mlsné zobáky, které se zjevně právě jaksi nepohodly a svyblík řvavý se začínal propracovávat do vyšších obrátek. Nepochybně by jednu z oněch zmíněných čokoládových lentilek na uklidněnou potřeboval, a tak jsem Nováka přerušil a vyzval jsem ho, aby zjednal nápravu, jinak že mě v tom blázinci vidí naposled. K dovršení všeho se z terasy ve čtvrtém poschodí, to jest o patro výš, nedbajíc nebezpečí ohrožení na životě, nahnula paní Loukotová, Novákova sousedka, a několika nevybíravými slovy Nováka ujistila, že jestli ten řev do dvou minut nepřestane, půjde si koupit kočku, spustí ji k Novákovi na balkón a pak teprve že to bude řev. Novák se omlouval, jak jen mohl. Sváděl všechno na neschopnost svého robota. Zároveň vytahoval z kapsy pytlík čokoládových lentilek a ještě v běhu ho otvíral, což pochopitelně při své proslulé šikovnosti neměl dělat. Pytlík se roztrhl a jeho obsah se vysypal na podlahu, čehož bez prodlení využil třešník žravý a dal se do zobání. Žasl jsem, jak jedna lentilka za druhou mizí v jeho nenasytném chřtánu. Měl ještě větší chuť k jídlu než ta nová potvůrka. Naštěstí se Novákovi podařilo posled-

ní dvě lentilky zachránit, byť přitom chytil řádný klovanec do levé ruky, a tak vše pro tuto chvíli dobře dopadlo. Paní Loukotová si kočku zatím koupit nepůjde, i když já byl přesvědčen, že se jedná o pouhý odklad, a také mi bylo jasné, že tady dlouho bydlet nevydrží – ostatně jako všichni Novákovi sousedi, kteří hledali v tomto prastarém betonovém domě romantiku minulých věků, a našli tam zoologickou zahradu, všichni, kromě pana Horáčka ve druhém poschodí, který je ovšem již deset let hluchý, a protože se nechce stěhovat, odkládá návštěvu lékaře na neurčito.

V bytě se rozhostil rajský klid, jen tu a tam radostně zahýkal popěvec poplašný. A Novák, k mé hrůze, pokračoval ve vědeckém výkladu přesně tam, kde přestal.

„Pak jsem to zkoušel s lisovaným hmyzem, ale nechutnal mu, právě tak jako mražený i naložený v octě s cibulkou. Ale naštěstí mi tu zbylo trochu sena od té doby, co záduha zpěvná hnízdila,“ při té vzpomínce se ušklíbl, „a přestože bylo poněkud zapařené, ptáčkovi to nevádí a spokojeně žere.“

„Jo, žere, to vidím,“ konstatoval jsem. „Máš ještě hodně toho sena?“

„Už ne...,“ zašeptal. „Proboha!“ zařval. „Vždyť chudáček malý nebude mít za hodinu co papat, nanejvýš za dvě, co bude potom?“

Při představě, že by ptáček mohlo uhynout, celý zrudl.

„Antoníne!“ zavolal jako za starých dobrých časů.

Odpovědí mu bylo pouze zlostné zapraskání soptíka výbušného.

„Hergot!“ zařval Novák. „Antoníne!“ Ale pak se chytil za ústa, protože si vzpomněl na paní Loukotovou

a na kočku a dobře věděl, jak málo stačí svyblíku řvavému, aby se rozdráždil. Konečně si uvědomil, že mu Antonín asi nebude nic platný.

„Nevíš, kde bych sehnal seno?“ zeptal se mě dost zoufale.

Nic jsem neříkal, jen jsem ukázal prstem ven. Tam se zelenal vynikající trávník a domovníkův robot, který patrně ještě neprošel opravnou v Lazarské ulici, kropil zelenou plochu hadicí.

„Co mám vidět?“ nechápal Novák.

Dotlačil jsem jeho vyzáblou postavu k zábradlí a donutil jsem ho, aby si vyčistil brýle.

„No vždyť vidím, tráva, nejsem slepý, ale co to má společného se senem?“

Myslel jsem, že mě budou muset křísit. Stručně jsem Novákovi vysvětlil technologický postup při výrobě sena klasickou metodou. Po půlhodině pochopil. Odešel a nechal mě samotného. Viděl jsem ho, jak vyjednává s domovníkovým robotem, ale neslyšel jsem, co si říkají. Pak robot přikývl a zanechal kropení. Odešel a za chvíli se vrátil s žacím strojkem. Novák zářil, když viděl, jak rychle robot vyhověl jeho přání, sáhl do kapsy a podal robotovi pětikorunu.

„Bože, to je vůl,“ neudržel jsem se a vyhrkl nahlas.

Robot byl tak překvapen, že se mu málem spálily okruhy, ale to už jsem slyšel Nováka z terasy o patro výš. Diskutoval tam o něčem záhadném s paní Loukotovou. Za chvíli se vrátil domů a nesl si vypůjčený fén. Domovníkův robot mezitím stačil nasekat slušnou hromádku trávy.

Novák zatím vytvořil sušicí linku. Sestávala z kuchyňského mixéru, fénu, lopatkového podavače sestaveného

z hřídele (válečku na nudle) a lopatek (několika lžic, které podávaly vlhkou trávu přímo do akčního rádia fénu). A fén sušil a sušil. Bylo až obdivuhodné, že to všechno dokázal Novák během jedné hodiny bez jakékoli pomoci robota, který celému dění pouze bez zájmu přihlížel, dokonce si četl noviny. Zjistil jsem, že je to Hlas robotů, a na titulní straně se mi podařilo vyluštit slovo stávka. Bylo mi jasné, že se s tím skutečně bude muset něco udělat, a tak jsem se rozhodl, že zatím ohledám terén. Novák si mě poslední hodinu vůbec nevšiml a zřejmě zapomněl, že tam vůbec jsem. Ani neslyšel, že ho při odchodu zdravím.

Dveře mi otevřel robot Antonín, čímž jsem byl dost šokován. Doprovodil mě k výtahu, který ten den kupodivu jezdil, což jsem zjistil ve chvíli, když jsem nahoru vystoupal, spoléhaje na jeho obvyklou nepojízdnost, pěšky. Antonín mi úslužně otevřel dveře a se slovy: „Prosím, pane,“ mě doprovodil až do kabiny. Když zavíral dveře, slyšel jsem, jak Novák od sušící linky volá:

„Pojď se podívat, Oskare, jak parádně to funguje, za to bych snad měl dostat Nobelovu cenu...“ ale to už robot zaklapl dveře a otázal se:

„Do kterého poschodí si pán bude přát?“

„Přízemí,“ odvětil jsem chladně.

Stíkl příslušný knoflík a výtah sjel dolů. Očekával jsem, že Antonín otevře dveře, mile se ukloní, jak to má ve zvyku, a popřeje mi šťastnou cestu domů, mnoho pozdravů milostivé paní (kterou nemám) a mnoho úspěchu při chovu ptactva (které nechovám), ale on se místo toho postavil tak, abych nemohl vystoupit, natáhl pravicí a prohlásil:

„Dostanu dvacet korun.“

Neřád jeden. Kdybych mu nedal nic, byl by schopen tady tvrdnout do zítřka, a mě nebavilo čekat, až se mu vybijí baterie. Tak jsem mu tu dvacku dal.

* * *

Uplynuly dva dny a já na Nováka a jeho problémy úplně zapomněl. Užíval jsem si dovolené podle libosti. Navštívil jsem technické muzeum dvacátého století, technické muzeum jedenadvacátého století a technické muzeum dvaadvacátého století. Dalších několik muzeí jsem si nechal na pozdější dobu a prošel jsem se centrem města, které vídám tak zřídka. Václavské náměstí, Vysočany, Kačerov... Prohlédl jsem si Roztocký viadukt a památník kosmonautiky na Julisce.

Neopomněl jsem zajít za panem Slavíkem a naznačit mu, že v jeho servisu vládnou podivné poměry a že by měl na své servisní roboty dohlédnout, ale on opáčil, že je to s nimi těžké, když nemá náhradní díly, a konečkonců nemá ani sebemenší možnost opatřit nové roboty, musí se spokojit se stávajícím personálem a ten si klade stále vyšší a vyšší požadavky a stupňuje nároky, takže on sám neví, kam dřív skočit. Ale ten trik s telefonem a novým vedoucím servisu neznal a slíbil mi, že se pokusí zjednat nápravu. Nevypadal však příliš nadšeně a zdálo se, že zatrpkl a zcela rezignoval.

Napadlo mě, že výroba robotů možná vážne kvůli tomu, že se roboti sami přičinili, aby jich bylo málo, a byli pak člověku vzácnější. Někde je zakopaný pes, jde jen o to, jak ho vykopat. Napsal jsem stížnost na nejvyš-

ší místa a připojil několik návrhů na radikální opatření a dopis jsem raději zanesl do příslušné instituce osobně – svěřit psaní poště by mohlo znamenat, že by obslužní poštovní roboti mohli zásilku nevyhovující jejich zájmům „ztratit“. Asi přece jen nebylo nejšťastnějším řešením opouštět tak rychle trend lidské práce a mělo se dát na protesty skupiny významných a do věci zasvěcených vědců. Vždyť to dospělo tak daleko, že si roboti vydávají i vlastní noviny, a jak to vypadá, zcela bez lidské kontroly.

Když jsem se druhý den vrátil z odpolední procházky údolím Botiče, našel jsem vedle telefonu ležet zoufalý vzkaz:

„Prosím tě, přijď, dějí se strašné věci, Václav.“

Zkusil jsem mu zatelefonovat, ale nikdo se neozýval. Zavolaal jsem si tedy taxikoptéru a vyhověl Novákově prosbě. Dohadoval jsem se, že se mu buďto vzbouřil robot a udělal doma revoluci, nebo si paní Loukotová pořídila kočku, nebo Nováka sežrali jeho vlastní ptáci. Nedovedl jsem si představit, co jiného tak naléhavého by se ještě mohlo dít, aby mě musel volat prostřednictvím služby pro nepřítomné.

Do Kobylis jsem se dostal zhruba za deset minut. Hranatá krychle domu pochybného původu, jehož třetí patro můj přítel obýval, se zdála být na svém místě, zjevně nepoškozená ať už vnějšími nebo vnitřními zásahy. V několika oknech se už svítilo těmi záhadnými starodávnými baňatými osvětlovacími tělesy, která přežila dlouhá staletí a dost marně se snažila rozhánět nastupující vládu tmy. Tak mi v té chvíli napadlo, že se vlastně pořádně neví, z které doby onen dům pochází. Zlí jazykové tvrdí, že byl postaven koncem dvacátého století, ale člověku se

nechce věřit, že by se nám z této doby plné rozporů zachovalo ještě něco jiného než trosky Paláce kultury, chráněné památkovou péčí.

Z toho, že se svítilo i v třetím poschodí, jsem usoudil, že Václav Novák snad bude ještě naživu. Dokonce i jezdil výtah, jen jsem se pozorně podíval, nepohybuje-li se poblíž ochotný liftboy Antonín, aby mě pro změnu převezl směrem vzhůru. Několikrát jsem bouřlivě zazvonil. Robot Antonín se pochopitelně neměl k činnosti, protože s jeho převýchovou jsem vlastně ještě nezapočal; trvalo asi minutu, než někdo přišel otevřít.

Byl to sám Václav Novák. Tentokrát nevypadal ani rozržité, ani tajemně. Vypadal tragicky, jako by mu přinejmenším polovina ptactva uhynula na spalničky. Intenzivně na mě mrkal za svými dvanácti dioptriemi. Byl poněkud rozcuchaný a zpoza límce mu trčelo seno. U kalhot mu chyběly dva knoflíky na nejexponovanějších místech. Jinak byl celý, bez zjevných závad na organismu.

„Pojď dál,“ řekl a podal mi ruku. „Roste,“ dodal.

„Co roste?“ zeptal jsem se, patrně nepřiliš duchaplně, ale to už jsem byl vlečen do útrob jeho ptačince, kde vládlo podezřelé ticho, jen tu a tam rozmrzele zahýkl popěvec poplašný.

„Měl by ses radši zeptat kdo,“ byl ještě částečně schopen osobního kontaktu Novák. „Přece ta slepice.“

„Jaká slepice?“ nechápal jsem situaci. Přitom jsem ucítil libou vůni čerstvě nasušeného sena.

„No přece ten nový pták.“

„Jo ta nová potvora?“ rozesmál jsem se. „Zajímavé. Když jsem o něm předevcírem řekl, že je to slepice, tak ses urazil.“

„Však uvidíš,“ odsekl a táhl mě dál.

Klec menší velikosti byla přeplněná. Přeplněná jedním ptákem zvící ne právě slepice, spíš středního kohouta. Barvou se podobal kanárkovi, a co se týče žravosti, nabízelo se srovnání s otesánkem nebo třešníkem žravým. Skoro se mi nechťelo věřit, že je to týž jedinec, který se docela nedávno tvářil jako docela malý kanárek. Řekl bych, že ten pták je přímo obézní.

„Tak se podívej, Oskare, co mi provedl během dvou dnů,“ říkal dost nešťastně Novák.

„Zdá se, že kapánek vyrostl,“ souhlasil jsem. „Ale to snad není důvod, abys mě tak zoufale volal?“

„Ba je, Oskare. Já si s ním totiž, jak bych ti to vysvětlil..., já si s ním nevím rady.“

„Já bych věděl,“ odpověděl jsem. „Víš, jak chutná taková tučná slepice na rožni? A co teprve tohle ptáčátko?“

Novák mi zastoupil cestu a rozpráhl ruce:

„Ani krok, ty... ty...,“ hledal vhodný výraz, „ty vrahu!“

„Snad nebude tak zle. Budiž, na tento návrh, byť progresivní, nebudeme reflektovat.“

Novák dost nedůvěřivě ustoupil, ale ještě hodnou chvíli mě pečlivě pozoroval, nechystám-li se k něčemu nekalému. Zatím se ta potvora cpala. Senem. Už ne po jednom stéblu. Teď to brala po třech.

„Jinak ovšem nevím, čím bych ti mohl být užitečný?“

„Nemůže ven,“ řekl Novák.

„Jak ven?“

„No, ven z klece. Dvířka jsou mu malá.“

Teď teprve jsem pochopil celou šíři nastávající tragédie. Měl celkem pravdu. Pták vyplňoval klec ve všech je-

jích rozměrech. Dvířky mohl projít maximálně popěvec poplašný, a i ten by si trochu pocuchal peří, ale pták velikosti tetřeva musel nutně zůstat navěky za mřížemi.

„A proč by měl vůbec opouštět klec?“ otázal jsem se jízlivě, poněkud rozveselen dalším Novákovým chovatelským debaklem. „Sám snad vidíš, že mu ta klec je akorát.“

Podíval se na mě dost soucitně a neřekl vůbec nic. Poslal jsem ho sehnat štípací kleště – pochopitelně, jsa vybaven robotem Antonínem, takovýto předmět doma neměl. Jenže robot Antonín dnes nemínil pracovat, rozvaloval se v Novákově křesle a díval se na televizi. Zjistil jsem, že sleduje vysílání pro roboty.

Novák se vrátil za půl hodiny a tou dobou už klec povolovala ve spojích. Ocas ptáček trčel mezi dvěma dráty ven a dosahoval téměř na podlahu. Samo stvoření se tvářilo dosti úzkostlivě, cpát se však nepřestávalo.

Rozhlédl jsem se po místnosti.

„Která klec je největší?“

Novák přeskakoval pohledem z klece na klec.

„Snad ta, kterou obývá střevlenec mizivý...“

Byla to taková menší voliéra.

„Tak ho někam přestěhuj,“ nařídil jsem a začal štípat dráty na přeplněné kleci.

„Co blázníš, Oskare, vždyť tu klec zničíš!“ zoufale zaječel Novák.

„Jestli nenecháš těch řečí, tak za chvíli zničím i tebe,“ podotkl jsem a výhrůžně jsem zamával kleštěmi. Novák zmlkl a začal chytat střevlence mizivého, který se právě probudil a byl dost protivný. Hlasitě vrčel a dvakrát Nováka málem kousl. Novák ho nakonec přestěhoval do klece, v níž před dvěma měsíci za velkého nářku uhynul

šťávník setmělý. Střevlenec se tam sotva vešel, ale Novák už nic jiného doma neměl. Celá akce se samozřejmě neobešla bez ruchu a švitoření, dokonce i svyblík řvavý se několikrát ozval. Novák mu okamžitě do klece nasypal dobře dvě krabičky lentilek. Na mou poznámku: „Rozmazluješ ho,“ nereagoval.

Já zatím vysvobodil tu zrudu a strčil ji do uprázdněné klece.

„Doufám,“ řekl jsem, „že bude přibývat dosavadním tempem. Půjde-li to rychleji, budeš ho muset nejpozději zítra stěhovat dál, protože pak už neprojde ani těmihle vraty,“ a klec jsem uzavřel. Novák mlčky přikyvovav a zoufale si prohlížel zbytky poničené klece. Pak se dost výhrůžně podíval na kynoucí žluté pískle, které si bez přestávky pochutnávalo na vonícím seně.

„A myslím, že bys ho taky mohl zkusit občas nechat hladovět,“ doporučil jsem Novákovi.

„Jo, Oskare, tak to jsem zkusil včera touto dobou. Měls slyšet, jak se ta... ehm... potvora dovede ozvat. Jako malá siréna. Loukotová prohlásila, že půjde okamžitě koupit kočku,“ při těch slovech se otrásl hrůzou, „a tak jsem ho raději nechal žrát a pořídil jsem si trochu víc sena.“

Otevřel dveře do laboratoře. Aparatura se ztrácela pod nesmírnou záplavou pícniny.

Náhle někdo zazvonil. Podívali jsme se s Novákem na sebe a Novák se pak podíval na lenošícího robota Antonína. Jak se dalo očekávat, Antonín se ani nepohnul. Program v televizi byl nepochybně velmi zajímavý. Novák chvíli váhal, pak vzal do ruky štípací kleště a řekl:

„To je určitě Loukotová s kočkou, já té potvoře dám.“ Neupřesnil, má-li spadeno na sousedku, nebo na kočku.

Ode dveří však žádné zvuky připomínající ostrou kontroverzi, ať už se sousedkou, nebo s kočkou, slyšet nebylo. Za chvíli se Novák vrátil a nesl jakýsi papír.

„Mám blbý brejle, nevidím na čtení, nemohl by ses na to podívat?“ a podal mi ho.

Byl to dopis, polepený známkami systému Fomalhaut. Když jsem to Novákovi oznámil, zbystřil pozornost a intenzivně začal hledat správné brýle, což se mu ovšem bez Antonínovy asistence nemohlo podařit.

„Přečti mi to zatím, než je najdu,“ požádal mě a z neznámých důvodů prohrabával klec pídivky osmahlé. Roztrhl jsem obálku.

„Vážený pane Nováku,“ stálo tam. „Před několika dny jsem Vám výměnou za dva Vaše nádherné vzácné pozemské ptáky, všemi obdivované skřivany polní (*Alauda arvensis*) zaslal jeden z nejobyčejnějších druhů naší planety; dnes se při pohledu na ty nádherné exempláře, které jste mi poskytl, tak trochu stydím, že jsem Vám nemohl expedovat něco lepšího, ale znáte to, celní předpisy. Dnes se mi podařilo zjistit, že díky vrozené roztržitosti jsem k zásilce nepřiložil průvodní dopis, doufám, že se neurazíte, když tak činím až nyní. Pták, jehož jsem vám poslal, se jmenuje...“

Dál jsem nedočel, přestože psaní mělo ještě dobře šest stran hustě psaného textu. Před očima se mi totiž mihlo cosi rozmazaného a dopis náhle zmizel, v ruce mi zůstal jen pravý horní roh první stránky s útržkem data. Než jsem se zorientoval, uslyšel jsem, jak Novák vztekle zařval. Pohledem jsem bezděčně sklouzl na Nováka a pak na skříň. Dopisu se zmocnil třešník žravý. Seděl na skříni – přímo vyzývavě – a dopis třímал v zobáku. Nějak

mi to připomnělo bajku o vráně a sýru, ale dnes to vza-
lo opačný konec. Třešník žravý začal bez prodlení soukat
dopis do svých útrob. Netrvalo mu to déle než dvě vte-
řiny. Potom jsem ucítil prudký závan vzduchu a cosi po-
divného mi proletělo těsně okolo hlavy. Byly to štípací
kleště, které Novák, nedbaje toho, že mě ohrožuje na ži-
votě, vrhl po třešníku žravém, snad v bláhovém domně-
ní, že třešník papír zase vyplivne. Ačkoli Novák neměl
na očích správné brýle, kupodivu se trefil. Třešník za-
kvičel a po místnosti se rozlétlo asi dvacet fialových pí-
rek. Potom ten ptačí zmetek vzlétl a zoufale mávaje všemi
křídly začal po nepravidelné dráze cirkulovat kolem lust-
ru. Hluk, který přitom vydával, nebyl ovšem ničím pro-
ti tomu, co spustili ostatní ptáci, vyrušení z blaženého
odpočinku, zejména pak soptík výbušný a svyblík řva-
vý. Do toho se mísilo houkání sirény sanitního kopté-
ru rychlé záchranné služby – to byl onen nový přírůstek,
o němž jsme se zase nic nedověděli. Nejvíc mě překva-
pilo, že se mi v tom ptačím zpěvu podařilo zaslechnout
i něco jiného. Byl to Novák, který na mne řval:

„To nemůžeš dávat majzla? Jak se teď dovím, co dál?“

To mě dost pobouřilo.

„Já že mám dávat majzla, ty chovatelský ignorante?
A kdo tady nechal tu potvoru volně poletovat, co?“

„Můžu já za to, že všechny klece sežere?“ ječel dál Novák.

„Tak si příště čti dopisy sám, a až ti zase vyroste nějaký
nový žlutý krocan, tak si zavolej někoho jiného.“

A dal jsem se na ústup. Neslyšel jsem proto už Nová-
kovu odpověď, zato jsem se ve dveřích srazil s paní Lou-
kotovou.

„Tak já jdu koupit tu kočku!“ zařvala mi do tváře.

„Vážená paní, to jste měla udělat už dávno,“ opáčil jsem. „Byl by od toho šilence aspoň klid. A já vám k tomu dodám ještě trochu motivace, bude nejlépe, když si s mistrem chovatelem popovídáte sama,“ a aniž jsem ji pustil ke slovu, vstrčil jsem ji dovnitř a pořádně třískl dveřmi. Dobře jsem věděl, co se stane. Když se s těmito – možná dřevěnými? – dveřmi zachází méně opatrně, zaklapne zámek tak dokonale, že si s tím dovede poradit pouze robot Antonín. Myslím, že se u Nováka ten večer odehrávaly zajímavé věci.

* * *

Hned druhý den ráno mě vzbudil telefon. Na obrazovce se objevil zjevně nevyspalý Novák.

„Oskare,“ zaškemral, „roste...“

„Jo roste? Máš ještě ty štípací kleště? Pokud jsi včera dával jen trochu pozor, tak jsi viděl, jak to dělám. Snaž se taky trochu sám, když máš tak líného robota.“

„Ale to nejde, to bych zničil další klec!“

„Tak si na to vezmi plamenomet, když si myslíš, že to pomůže,“ rozčílil jsem se a chtěl jsem zrušit spojení.

„Oskare, počkej!“ zařval Novák. „Vždyť já už nemám žádnou klec!“

„Tak ho dej na jatka,“ odsekl jsem. „Kdo to kdy slyšel, aby pták rostl rychleji než bambus.“

„Na jatka? Nikdy, ty ... ty ... ty vrahu!“

„Komu není rady, tomu není pomoci. A pamatuj si, že k tobě nevkočím, dokud nezlikviduješ třešníka žravého. Kvůli tomu ptačímu zmetkovi jsem s tebou měl už nejmíň deset konfliktů.“

„Tak zase nepřeháněj, Oskare. Prosím tě, ona ta Loukotová chce vážně přinést kočku. Co s ní mám dělat?“

„Co? Předhod' té kočce k obědu třešníka žravého a doufej, že se otráví, a pak budeš mít pokoj.“

„Myslel jsem, že jsi přítel, a ty zatím...“

Měl jsem toho dost a přerušil jsem spojení. Obrátil jsem se na druhý bok a chystal se pokračovat ve spánku, což se mi pochopitelně nepodařilo.

Za hodinu opět volal Novák, přesněji jeho troska. Jeho vlasy připomínaly hnízdo zádruchy zpěvné, košili měl asi na třech místech roztrženou a nad loktem modřinu. Zdálo se, že je zralý pro psychiatra.

„Oskare, nechceš toho ptáka?“

„Ty ses zbláznil! Co bych s ním dělal? Zkus to v ZOO.“

„To už jsem udělal. Oni si ho prohlédli a řekli, že o žluté pelikány nemají zájem. Je prý to zajímavý důsledek křížení, ale nic moc atraktivního... No řekni, Oskare, je tohle nějaký pelikán?“

Klec po střevlenci mizivém byla plná. Na několika místech měla přestípnuté dráty – proto ta drobná zevní poškození Novákova organismu.

Už mě to přestávalo bavit.

„Vezmi si naučný slovník a přečti si heslo aepyornis,“ doporučil jsem mu. „Možná že pak budeš moudřejší.“ Potom jsem praštil telefonem a odešel raději mimo prostor své vily, abych měl od něj aspoň na chvíli pokoj. Kapesní telefon jsem pro jistotu nechal doma. Ať si mě hledá, když chce, a hlavně ať mě pořád neotravuje maličernostmi.

Navštívil jsem Národní muzeum a prohlédl si oddělení vyhynulé pozemské fauny. Žasl jsem, co překrásných

zvířat na Zemi v minulosti žilo. Obdivoval jsem medvěda, lišku, tchoře, skunka, stegosaura, mastodonta i krysu. Dověděl jsem se, jaká je konkrétní podstata slova vůl, a poprvé jsem uviděl jeden z největších unikátů muzea – vycpanou krávu. Myslím, že to bylo mnohem krásnější než celá trojská zoologická zahrada, až na to, že celá ta podívaná byla taková smutná. Všechna ta zvířata byla pouze vycpaná, v horších případech, jako třeba u zajíce, se jednalo o pouhé rekonstrukce na základě starých vyobrazení.

Když jsem se vrátil domů, už za dveřmi jsem slyšel, jak vyzvání telefon. Čekal jsem, že to bude Novák, a nemýlil jsem se. Kolem hlavy měl ovázaný mokrý hadr a potil se jako v sauně.

„Oskare, proboha přijď,“ žebronic. „Ono to roste. A navíc – seshora jsem slyšel mňoukání!“

Potěšilo mě, že kočka dosud nevyhynula, a najednou mě popadla touha pohladit si živé pozemské zvíře.

„Kde je třešník žravý?“ otázal jsem se přísně.

„Zamčený na záchodě,“ vzlykl Novák.

„Tak za hodinu jsem tam.“

„Až za hodinu?“ zaúpěl, ale to už jsem položil sluchátko.

Jel jsem mobilem, přestože jsem měl chuť jít pěšky, abych Nováka trochu potrápil.

Novák měl pravdu. To zvíře stále rostlo. Z klece, do které jsme ho strčili včera, zbyla jen hromada přestříhaných drátů a pískle ji svými rozměry překonalo nejméně dvakrát. Novák je měl nyní uprostřed obývacího pokoje. Kromě ptáka v té chvíli již v místnosti nezbylo nic jiného než velká hromada sena, z níž si obluda uždibovala pořádné žvance. Taková opeřená koule... Už nebyl světle

žlutý a zdaleka ne tak roztomilý jako před několika dny. Také mlaskal o poznání hlasitěji. Dostával protivnou hnědě okrovou barvu. Novák stačil včas zachránit všechny klece. Prozatím se kupily bez ladu a skladu v ostatních místnostech s výjimkou laboratoře, z níž byl nyní seník. Nábytek byl vystěhován na terasu. To všechno zvládl Novák sám. Robot Antonín už nedělá vůbec nic. Od rána stávkuje. Požaduje osmihodinovou pracovní dobu, pravidelnou mzdu včetně prémie, šestitýdenní dovolenou, lidské a zdvořilé zacházení, lepší organizaci práce, rekreaci mimo oblast Země a povolení ke vstupu do odborové organizace. Doporučil jsem Novákovi, ať ho dá do šrotu a dělá všechno sám – vždyť když s chovem ptáků začínal, vůbec k nim robota nepustil! A teď by se bez něj neobešel? Samozřejmě, musel by se zbavit obtížných druhů, jako je třeba třešník žravý nebo...

„A co vlastně bylo napsáno na průvodce? Václave, kde je ten papír?“

Nedoufal jsem, že by se ještě něco takového mohlo v tom fantastickém nepořádku zachovat, ale Novák měl útržek kupodivu v kapse. Bylo na něm jediné slovo snad přerušené v půli:

GRYPH...

„Naučný slovník!“ zařval jsem, až se svyblík řvavý probudil. Novák nechápal, ale zmíněnou knihu přinesl. O minutu později jsme oba s hrůzou četli:

GRYF, LAT. GRYPHUS, Ř. GRYP, ČESKY TĚŽ NOH – MÝTICKÁ OBLUDA, ZPRAVIDLA KŘÍŽENEC LVA A ORLA.

Pohlédli jsme na sebe. Novák měl tvář bílou jako marťanský česnek.

„Pták noh...“ zašeptal.

Nějak jsem tomu nerozuměl a nebyl jsem schopen dát si dohromady představitele fomalhautské fauny s anticou mytologií.

„No,“ podotkl jsem, „moc se to kříženci lva a orla nepodobá, spíš je to takové neforemné kukaččí mládě ve větším vydání...“

Novák klesl na kolena, nevím, či vysílením, či zda se obracel, ač ateista, k některému z antických bohů.

„Proboha, Oskare, proč jsem tě neposlechl, už jsem mohl mít dávno pokoj. Radši bych měl doma dva párky třešníků zdravých než jedno tohle,“ a s odporem pohlédl na noha, „tlusté prase.“

„A co tedy chceš dělat?“ zeptal jsem se Nováka, zvedaje ho opět na nohy, což se neobešlo bez potíží. „Máš snad nějaký plán, jak se ho zbavit?“

„Měl jsem,“ řekl, „ale nemohl jsem tě celý den sehnat. Teď už je pozdě. Ztloustl tak, že neprojde dveřmi ani oknem. Je tady zavřený. Navždycky. Ledaže bych ho rozporcoval, ale to přece není možné, něco tak vzácného zabít...“

„Jsi příliš útlocitný, přines sekeru,“ zavelel jsem a změřil si noha pohledem. Žral seno a mlaskal. Protivně mlaskal. Zatnout zezadu do krku bude úplná maličkost, ani to nepocítí. Pak taková menší pitva a nějak už ho ven dostaneme. Nic příjemného to sice nebude, ale snad už konečně Nováka přestane bavit to chovatelství a dá se na něco klidnějšího, třeba na šachy nebo na karate.

Novák se dostavil se sekyrou v úžasně krátkém čase dvaceti minut. Byl si ji totiž vypůjčit u hluchého pana Horáčka.

„Dej to sem,“ řekl jsem a přezkoušel ostří. Bylo obstojné. Vstoupil jsem do obývacího pokoje, nyní obývaného

ptákem nohem. Vypadal právě tak odporně jako mastodont, kterého jsem viděl dopoledne v muzeu. Opatrně jsem ho obešel. Měl jsem co dělat, abych se protáhl mezi peřím a stěnou. Neprojevoval o mne žádný zvláštní zájem. Byl jsem pro něj pouhou rekvizitou. Ptáka zajímalo něco jiného – žrádlo, a toho měl zatím dostatek. Ani nevím, kde Novák sehnal ty hory sena a jak je sem dopravil. Odsunul jsem hromadu stranou, aby nepřekážela. V té chvíli na mne noh poprvé pohlédl. Postavil jsem se k němu ze strany a zvedl nástroj. Teď mi stačí mávnout rukou, zatnout do toho tlustého odporného opeřeného zátylku, vytryskne něco krve... Ale nešlo to. Ono se to na mě tak smutně dívalo...

Několikrát to vydalo jakési divné zabučení a pak to zamrkalo všema šesti očima, jako by si to se mnou chtělo povídat.

Ruka se sekyrou opět klesla. Tušil jsem, že z malých domácích jatek nebude nic. Aspoň já to tedy nesvedu. Otevřel jsem dveře do předsíně. Tam stál Václav Novák s ucpanýma ušima a po tvářích se mu koulely slzy jako hráchy.

„Už je to hotovo?“ zašeptal.

„Jo. Přines další seno,“ zabručel jsem.

Myslel jsem, že mě obejmě.

„Nevím, Václave, z čeho máš takovou radost. Dej si radši inzerát, že hledáš nový byt.“

„Proč?“

„Počítám, že tvůj byt bude brzy neobyvatelný. Vypadá to, že budeme muset vybourat kus zdi.“

„Jak veliký?“

„No asi jako jedna stěna. Ta z obýváku na ulici.“

Nechápavě na mě pohlédl.

„Jestli to neuděláme během dvou hodin, tak to hovado zbourá celý barák. Až bude venku, ať si roste, jak chce.“

Nevím, zda chápal, že mám pravdu. Události nám přerostly přes hlavu. A nejen nám.

Zavolal jsem požárníky.

Řídící robot-dispečer oznámil, že nevyjíždějí kromě nejnutnějších případů. Stávkují za lepší životní podmínky.

To mě rozčílilo. Zavolal jsem na policii v domnění, že by mohli udělat pořádek.

Robot-dispečer mi oznámil, že stávkují za lepší životní podmínky. Nemůže mi pomoci. Jo, kdyby snad hořelo...

Rozčílil jsem se ještě víc, protože jsem si povšiml, že mezitím co jsem se vybavoval se stávkujícími roboty, pták noh vyrostl o pořádný kus. Zavolal jsem záchrannou báňskou službu, ta by si snad s naším případem mohla vědět rady. Robotí hlas natočený na krystalickém záznamu ohlásil, že roboti stávkují za lepší životní podmínky. To už bylo i na mne trochu moc. Zavolal jsem do ústředí Robototechny.

Objevil se nablýskaný robot s vějířem mariášových karet v ruce. Byl to ten darebák, který si hraje na vedoucího servisu v Lazarské ulici. Ani mě nepustil ke slovu.

„Přejete si něco, pane Pelci? Máte snad opět pokaženého robota? Jenže vám to není nic platné, my totiž stávkujeme. Za lepší životní podmínky.“

A vynesl kulové eso.

Proklel jsem všechny roboty, které jsem kdy viděl nebo i kdy uvidím. Najde se telefonní přístroj, u kterého by se děl člověk?

„Oskare, začíná být zle,“ pravil Novák. „Dochází seno.“

„Mně je to jedno, ať třeba chcípne hladý! Radši mi pověz, kam mám zavolat, aby přijeli zbourat tu pitomou zed!“

Z útroby obývacího pokoje se začalo ozývat nespokojené bučení.

„Nějaké pyrotechniky,“ blesklo hlavou Novákovi.

„Koho že?“ divil jsem se pro změnu já.

„No takové ty, co si hrají s výbušninami.“

„To by snad šlo, ale najdi mi to v telefonním seznamu. Kdybych zavolał na informace, tak mi robot řekne, že stávkuje...“

„Za lepší životní podmínky, to znám.“

Pak vzdychl a vytáhl telefonní seznam. Bučení se zintenzivňovalo, zásoba sena tedy definitivně vzala za své.

Ozval se zvonek.

„Hledej dál, jdu otevřít,“ řekl jsem Novákovi, který zápasil s telefonním seznamem.

„Tady pod P nic takového není,“ volal za mnou zoufale.

Cestou ke dveřím jsem musel projít kolem robota Antonína, stojícího v pohodlné pozici se založenýma rukama. Za dveřmi stál hluchý pan Horáček.

„Tak teď už mám toho kraválu právě dost,“ řekl. To už bylo na pováženou. Asi deset minut jsem ho chlácholil a pak jsem mu doporučil vycházku na Petřín. Slíbil jsem mu, že až se vrátí, nebude tu po hluku ani památky. To, že možná dům nenajde na svém místě, jsem mu raději nesdělil. Byl to ode mne obdivuhodný výkon, protože jsem to vše musel vykládat pantomimou. Dost od toho bolely ruce.

Když jsem se vrátil, našel jsem vzteklého Nováka, jak trhá na kusy telefonní seznam.

„Nic tam není!“ řval a vytrhl kus papíru.

„Nic tam není!“ a vytrhl další. Bučení se podobalo zvukové kulise výbuchu sopky. Ozvalo se další zazvonění. Novák i Antonín byli k nepotřebě, šel jsem tedy opět otevřít já.

„Tak toho, pane Novák, mám už právě dost,“ řvala na mě paní Loukotová. Všiml jsem si, že v náruči nese kočku. „Jdu dovnitř a nechám tady Micinku, ať tu ukřičenou potvoru sežere.“

Teprve teď zjistila, s kým to vlastně mluví.

„Jo vy nejste Novák? Na to vám nenaletím, takhle se maskovat,“ a hrnula se i s Micinkou dovnitř. Překročila Nováka, který ležel na zemi a všemi čtyřmi končetinami zápasil s žalostnými pozůstatky telefonního seznamu.

„Kde je ta potvora, co tak řve?“ zaječela. Neslyšel jsem ji, nebylo to možné, ale nutně jsem musel vytušit, co vlastně říká. Ukázal jsem rukou na dveře.

Rázně je otevřela a chtěla něco říct, pak ale strnula ne nepodobná soše Svobody. Kočka se jí zmítala v napřažené pravici, pak se jí podařilo osvobodit a druhou kosmickou rychlostí za zoufalého mňoukání zmizela na schodišti. Paní Loukotová zalapala po dechu a poroučela se k zemi, obracejíc oči v sloup.

„Antoníne, ošetři dámu,“ zavelel jsem. Kupodivu mě poslechl. Odnesl ji do koupelny a začal křísit studenou vodou. To mě uklidnilo a přestal jsem se paní Loukotovou zabývat. Zajímavější byl pohled do obývacího pokoje.

Byl přeplněný. Jedním jediným ptákem nohem. Odshora dolů, odleva doprava, odpředu dozadu. Okno nebylo a ani nemohlo být vidět, i to bučení se zdálo být tlumenější. Bučel zřejmě z okna ven.

Situace byla kritická. Vydal jsem povel opustit dům, ale uposlechl pouze robot Antonín, který už přivedl paní Loukotovou k vědomí a domníval se, že to by už mohlo stačit. To, že setrvávala dále v šoku, mu bylo lhostejné.

Zarazit Nováka v jeho šílení mi dalo dost práce. Teprve v okamžiku, kdy praskla stěna, pochopil, že skončila legrace. Vběhl do kuchyně a uchopil dvě klece. Pak je zase postavil zpět a uchopil dvě jiné. Chvíli se na ně díval a vzal do rukou opět ty původní. Popadl jsem ho za paži a táhl dolů schodištěm, nedbaje jeho hlasitých protestů. Byl přesvědčen, že všichni jeho ptáčkové bídně zahynou. Jen jsem ho dopravil na ulici, chystal se vběhnout zpátky, takže jsem mu musel důrazně domluvit. Pak jsem vynešl i téměř bezvládnou paní Loukotovou. Chtěl jsem ještě vypustit ptactvo z klecí, ale už mi to bohužel nebylo dopřáno, protože se dům otrásl v základech. Odevšad se začali sbíhat zvědavci. Lidé. Roboty – kromě lelkujícího Antonína – jsem neviděl žádné. Ať si stávkují, však my se bez nich obejdeme.

Podívaná do třetího poschodí nebyla nezajímavá. Z okna trčel nestvůrný zobák, klapal naprázdno a vydával nesmírné bučení. Pták noh bučel hlady. Bylo mu v malém prostoru obývacího pokoje určitě těsno, a jestliže mě honem něco nenapadne, zahyne bídnou smrtí umačkáním.

Panel praskl napůl, vyvalilo se něco prachu, sypalo se sklo a seshora se sneslo asi dva metry dlouhé hnědé ptáččí pero. Mohlo dobře posloužit jako oštěp.

Novák se už uklidnil a přešly ho choutky zachraňovat popěvce poplašného. Zatínal pěsti a ani nedýchal.

Kus betonu spadl na ulici, pak další. Pták noh se snažil. Cukavými pohyby narážel do zdi, která ho dělila

od vnějšího světa. A síly měl zřejmě dostatek. Další úder. A další. S nesmírným rachotem vypadl celý panel. Chvilí byl v domovní zdi vidět černý obdélník a pak se dolů sneslo něco nesmírného a hranatého. Byl to pták noh. Vyrostl už natolik, že vyplnil beze zbytku celý obývací pokoj a zákonitě převzal jeho tvar.

Dole se překulil, rozdrtil lavičku, odpadkový koš a poštovní schránku a postavil se na dvě směšně malé nožky. Bylo záhadou, jak ho mohou udržet. Šla z něj hrůza, někteří přihlížející dokonce začali v panice prchat. Pouze Novák jásal, že se pták noh osvobodil a opustil konečně jeho domácnost, že dům ještě stojí a jeho ptačí miláčkovi zřejmě katastrofu přežili.

Pták noh však nikam neprchal, na nikoho neútočil. Už nebučel. Přičichl k trávě, mlsně se olízl a dal se do žrádla. Nechutně při tom mlaskal.

Proboha, kam až to zvíře poroste... pomyslel jsem si, ale nestačil jsem se divit.

Povrch nohova těla pojednou opět zežloutl. Z kvádrů se znovu stala koule, a ta se začala velkou rychlostí rozpínat všemi směry. Připomnělo mi to velký třesk. Jednotlivé prvky nesmírné koule prolétly kolem nás, aniž svými šimravými dotyky někomu ublížily, a obloha se zatměla. Ocitl jsem se náhle ve žlutém prostředí a neviděl jsem nic jiného než žlutě se míhající částičky. Blesklo mi hlavou, že mě pták noh pohltí, ale pak žlutá mlha začala řídnout a začal jsem mezi poletujícím žlutým chmýřím opět rozeznávat okolí – sousedy, trávník, Václava Nováka, robota Antonína, ulici, dům a pak i temnější oblohu. Pták noh zmizel, i žluté prostředí se už téměř rozplynulo. Chytil jsem jeden z těch žlutých kousků do ruky. Pro-

hlédl jsem si, co jsem to vlastně ulovil, a pak jsem to beze slova podal Novákovi.

Byl to maličký, ne větší než strážník – pták noh. Z jednoho ohromného, obludného ptáka noha vzniklo nesmírné množství malých ptáků nohů... Každý z nich se teď začne živit pícninami, za tři dny doroste rozměrů Novákova obývacího pokoje a potom – z každého z nich se utvoří další nesmírné množství ptáků nohů, kteří začnou žrát... Ne, tuto invazi Země nepřezijí.

Kolik jich jenom může být?

A tu jsem slyšel klidný hlas pana Horáčka.

„Tak ten původní pták měřil asi pět krát tři krát čtyři metry, to máme šedesát krychlových metrů. Pokud jeden malý ptáček má na délku tak dva až tři centimetry, tak se jich do toho velkého vešlo...“ chvíli komunikoval s kapesním mozkiem, „... asi dvě až tři miliardy, to ovšem za předpokladu, že platí zákon zachování hmoty. Nu, máme co chytat.“

„Proboha, jak je pochyťáme, roboti přece stávkují?!“ zděsil se Novák.

„A vy, pane Nováku, nemáte ruce?“ otázal se ho pan Horáček.

„To mám, ale...“

„Tak jdeme na to, ne?“

Obdivoval jsem se jeho optimismu. Ale co bylo zajímavé, celý ten dav lidí se kupodivu chutě rozběhl po okolí a všichni se jali chytat rozprchlé ptáky. Robot Antonín jen mlčky přihlížel, kroutil hlavou a pak promluvil sám od sebe:

„Není proč se obávat. Noh obecný, *Gryphus vulgaris*, pták ze systému Fomalhaut, dosti běžný představi-

tel tamější fauny, nenáročný na stravu, býložravý, snadný chov. Dožívá se sto osmdesáti let, pak se množí dělením. Přemnožení nehrozí, pohlavní dospělosti se dožívá jen asi tisícina promile narozených.“

Myslel jsem, že ho Novák vzteky rozbije holýma rukama na kusy.

„Ty elektronická potvoro!“ řval na něj. „Tys to všechno věděl, ty darebáku! Proč jsi to neřekl dřív? Všemmu jsi mohl zabránit. Já přece vím, že jsi chodící encyklopedie, ale nenapadlo mě, že znáš i tuto oblast – odtamtud přece ještě nic nechováme!“

„Nebyl jsem tázán, pane,“ odvětil pokojně robot.

„Domů, ty zmetku!“ zařval Novák. „Uklízet!“

K mému i Novákově úžasu Antonín udělal předpisově vlevo v bok a uposlechl příkazu.

Bylo obdivuhodné, jak pan Horáček dokázal zorganizovat lov na uniknuvší potomky noha obecného. Lidé se docela dobře obešli bez stávkujících robotů.

Když jsem druhý den dopoledne procházel pražskými ulicemi, viděl jsem, že se město nějak změnilo. Dlouho jsem nechápal, čím to je, ale pak jsem na to přišel. Ještě předevčírem bylo možno potkat jen roboty, ti vykonávali všechny práce. A dnes – dívka v plavkách kropila trávník, mladík ve slamáku okopával růže, pán středních let nabízel dopoledník, jiný člověk rozdával zmrzlinu roze-smátým dětem.

Kolem Novákova historického obydlí stálo lešení a parta chlapů svlečených do půl těla likvidovala následky neuváženého chovu noha obecného.

V napolo uklizeném Novákově bytě jsem našel novou klec a v ní – dva maličké nohy obecné. Robot Antonín

vesele vyklízel klece – a pohvizdoval si. Stávka robotů skončila, když se roboti zalekli toho, jak snadno jsou nahraditelní.

„Víš, Oskare,“ řekl Novák, „stejně bych se rád dožil toho, až tito dva nohové dospějí.“

Já už jsem o to tolik nestál.

Mít všechno

Možná, že to ani nebyla lednička, ale takovým detailem se v tu chvíli starý Vaňásek nezabýval. Podoba tu byla a ani oprýskaný smalt, ani pokročilé příznaky koroze nebyly na závadu. V každém případě ta skříňka představovala přinejmenším šedesát až osmdesát kilogramů železného šrotu, což bylo množství, které se dalo docela pohodlně převést na tři až čtyři panáky, a tento jednoduchý výpočet naplnil Vaňáskova pocitem uspokojení. Tohle ovšem neuzvednu, bručel si pod vousy, to bude chtít trochu jinou techniku. Chopil se dvoukoláku, proklíčkoval mezi hromadami zahnívajícího odpadu až k místu, kde před chvílí objevil ledničku pod velkým rozmoklým archem lepenky, a teprve teď si uvědomil, že dvoukolák má už vlastně plně naložený. Váhal jen několik okamžiků, pak obsah dvoukoláku nemilosrdně vyklopil. Že jsem si jí včera nevšiml? Divné... Pro ten šrot se vrátím zítra. Postavil dvoukolák na přední hranu a z druhé strany ho podložil dřevěným špalkem. Starou lešenářskou trubkou, která se na divoké skládce nečinně povalovala, se do ledničky mohutně opřel, zapáčil, kov zaskřípěl, potom něco povolilo a lednička se s tichým žuchnutím převrátila do káry. Zdála se být o něco lehčí, než očekával, ale jinak naplnila jeho představy. Utřel si zpoceně čelo, ubalil cigaretu, olízl suchý papír a zapálil si. Žhoucí tě-

lísko obratně přehodil do koutku úst, chopil se držadla a chtěl odjet, když tu mu padl zrak na hromádku šrotu, který před chvílí vyklopil. Přišlo mu to líto. Nejméně třicet kilo, a zítra sem pro to bude muset znova. Tohle přece uvezu všechno najednou, v každé ledniče je místa!

Otevřel dvířka, která byla v tu chvíli obrácena přímo k obloze. Uvnitř nepůsobila lednička dojmem, že byla vystavena dlouhodobému působení zubu času. Dost udiveně se díval na prostor, jehož velikost byla vzhledem k vnějším rozměrům skříňky překvapující. Kdyby to bylo prakticky možné, tak by skoro řekl, že ta lednička je uvnitř větší než zvenku. Nikde neviděl žádný výparník nebo poličky, které by člověk v ledniče předpokládal. Zato celý interiér byl jakoby zhotovený z jednoho kusu kovu, který se matně leskl v posledních paprscích večerního slunce.

Tiše hvízdal. Co když to není lednička...? Pak ale nechal úvah, když se na ni opět podíval z venku. Starý oprýskaný email, barva původně bílá, přece by to někdo jen tak pro nic za nic nevyhodil, kdyby to mohlo ještě k něčemu sloužit. Bude to asi některý z těch nových moderních typů. Určitě má pokažený stroj. Ani mu v té chvíli nepřišlo, že tahle lednička vlastně žádný agregát nemá. Naházel hromádku šrotu dovnitř a zavřel dvířka. Pak s nemalou námahou vyjel z prostoru divoké skládky na lesní cestu a dál už celkem pohodlně sjížděl z kopce k domovu.

„Co tom sem, starej, zase taháš za krámy,“ slyšel přísný hlas své manželky i přes zabedněné okno kuchyně. Dělat hluchého, to je teď důležité, a zajel i s naloženou károu do kůlny. Těšil se na to, jak ledničku hned ráno promění v příslušný objem lihovin, což byla slabůstka, kterou mu

ta nervózní postarší osoba sdílející s ním už víc než třicet let společnou domácnost z neznámých důvodů odpírala. Beze slova požil guláš s brambory, které mu předložila téměř studené se slovy: „Máš chodit domů včas.“ Pak si nenápadně zkontroloval obsah kapes a v okamžiku, kdy poznal, že zejí prázdnotou, si jen smutně povzdechl, protože z předpokládané návštěvy místního pohostinství patrně sejde: Prošek mu už na sekeru nenaleje ani malé pivo. V samém zárodku potlačil nápad prohlédnout si podrobně obsah hrnečku v kredenci, zajisté ukrývající dostatek menších i větších mincí, možná i bankovek. A tak, když se mu vzápětí nepodařilo z manželky vymámit ani tři čtyřicet na džbánek piva – byl odbyt slovy „ty se jednou uchlastáš“ –, pod záminkou, že musí naštípat dříví, odešel do kůlny. Sáhl na tajné místo za trámem. Byla tam. Téměř plná láhev rumu. Se zalíbením pozoroval ve slabém světle čtyřicetiwattové žárovky její načervenalý obsah a tušil, že díky ledničce a hromádce šrotu, která je uložena uvnitř, se může poštětit, že lahvička bude mít zítra večer sestřičku. Potom si znalecky odměřil míru, kterou může bez nebezpečí vypít, aniž by to na něm poznala, a odšrouboval uzávěr.

„To je první bezhlučná sekyrka, kterou jsme kdy doma měli,“ uslyšel její hlas na dvorku právě v okamžiku, kdy přikládal hrdlo láhve k ústům.

„Do prdele, ona mi nedá pokoj už ani tady,“ zavrčel a rychle zašrouboval láhev. Chtěl ji schovat zpátky za trám, ale to bylo nepohodlné a taky by to nemusel stihnout. Lednička ležící na káře byla přece jenom blíž. Otevřel dvířka a zasunul láhev, přičemž osobu, která se dobývala dovnitř, uklidňoval:

„Co sem lezeš, stará. Dyk už štípu,“ a přesně ve chvíli, kdy se dveře se skřípěním otevřely, ležel na špalku kus polena a Vaňásek se nad ním začal rozhánět sekyrkou.

„Jsem zvědavá, jak dlouho se tady ty krámy budou válet, dědku,“ rozkročila se velitelsky ve dveřích a dala ruce v bok.

„Zejtra je to pryč, má to aspoň metrák.“

„Jo, zejtra, to znám. A kdy z toho tvýho podnikání uvidím nějakou tu korunu?“ hartusila.

„Máš snad malý důchod?“ vyštěkl na ni Vaňásek.

„To taky. Ale kdybys dělal něco pořádnýho, byla bych radši. Králíkárna je na spadnutí a děravým plotem sem může vlízt i liška. Beztak se mi zdá, že nám ubejvaj slepice.“

„No jo, podívám se na to, stará. Teď už dej pokoj,“ a rozmáchl se sekyrou tak prudce, že kus rozštípnutého polínka málem zasáhl postavu stojící v otevřených dveřích. Nečekala na to, až se trefí doopravdy, a zmizela. Vaňásek ještě třikrát nebo čtyřikrát zaťal sekyru do dřeva, a když si byl jist, že už je bába definitivně pryč, otevřel ledničku a sáhl dovnitř. Ruka mu strnula ve vzduchu, jako kdyby dostal elektrickou ránu.

S úžasem si prohlížel obsah ledničky. Když do ní před hodinou sypal těch pár kousků šrotu, byla poloprázdná. Teď byla šrotem vyplněna téměř beze zbytku a nahoře ležely – dvě láhve rumu.

„Hergot, přece jsem nepil,“ zachmuřil se a bezděčně pustil dvířka. Tiše zaklapla. Protřel si oči a projevil přání napít se rumu, aby se vzpamatoval z přestálého šoku. Rum však byl pouze tam, uvnitř, za oprýskanými dvířky, a právě tam se mu v dané chvíli příliš nechtělo. Pomalu si ubalil další cigaretu. Mezitím pochopil, že se stal obětí

přeludu a že uvnitř nemůže v žádném případě být víc lahví než jedna, a tak s klidem dvířka otevřel.

Byla tam, ale jedna nebyla. Byly dvě a přelud to v žádném případě nebyl. Zavrhl myšlenku, že mu druhou láhev do ledničky propašovala manželka. Pomalu obě láhve vytáhl ven a podrobně si je prohlédl. Tu si uvědomil, že jsou obě dvě *úplně* stejné. Uzávěr byl promáčknutý naprosto stejným způsobem, datum výroby bylo totožné a obě etikety vykazovaly shodně natržený růžek. Ještě chvíli váhal, ale protože potřeba byla silnější než strach, jednu z lahví otevřel a pořádně si přihnul, aniž by bral ohledy na předem stanovenou míru únosnosti. Potom už ty láhve tak úplně stejné nebyly, vykazovaly rozdíl v objemu nápoje. Ochutnal tedy i z druhé láhve a rozdíl vyrovnal. Nevěřicně nad tím kroutil hlavou, protože i podruhé pil originální tuzemský rum. Obě lahvičky šetrně ukryl za trám, bylo tam dost místa nejméně pro deset kousků: nato se věnoval dalšímu obsahu ledničky. Vytahoval ven ty kusy šrotu, rozkládal je na podlahu a údivem zapomínal tahat cigaretu. Mlčky hleděl na dvě úplně stejné rezavé obruče, dva blatníky, které byly k nerozeznání, dvě stejným způsobem zadřená válečková ložiska. Všechno, co do ledničky na skládce naházel, se nevysvětlitelným způsobem rozmnožilo. Když přehlédl tu spoustu druhotné suroviny, uvědomil si, že se to všechno nikdy do ledničky nemohlo vejít. Ale uvnitř to přece prokazatelně bylo, a navíc ty dvě flašky rumu... Podíval se znovu do té bílé skříně: neviděl nic než matný kov vnitřního pláště. Nedopalek mu vypadl z úst: nejprve se lekl, že mu spadl na kalhoty a vypálil do nich další díru, to by to zase pěkně schytl, ale spadl přímo do ledničky. Když po něm

sáhl, ucukl rychleji, než kdyby se uvnitř plazil jedovatý had. Z potměnělého vnitřku skříně zářily dva úplně stejné ohničky dvou úplně stejných vajglů.

Zabouchl dvířka a pozpátku, jako kdyby se bál, že ho ta lednice pohltí, couval ke dveřím. Rychle vyběhl ven a ten večer se už do kůlny neodvážil vstoupit.

„Nemyslíš, že už je na čase, abys ty krámy odvezl?“ vrčela na něho druhý den asi v deset hodin dopoledne, když pořád obcházel kolem kůlny jako mlsný pes a neodvažoval se tam vstoupit. „Kdo má o ten tvůj bordel pořád zakopávat?“

To rozhodlo. Po pěti minutách byla kára naložena železným šrotem rozmnoženým včera za dosud nejasných okolností. Když projížděl vrátky, uslyšel za sebou ostrý pokřik:

„A co ta bedna, tus tam nechal na semeno?“

„Najednou to nepoberu,“ mávl rukou. „Potom.“

„No jen aby,“ nechala se ještě slyšet, ale to už sjížděl z vršku a nebral její slova na vědomí. Vrátil se za dvě hodiny, měl v sobě dvě piva a vyklopil na stůl třicet korun, čímž si to u ní přece jen trochu vyžehlil a ve svém důsledku to způsobilo, že na neodvezenou lednici zapomněla. Odsunul ji do nejzazšího kouta kůlny a schoval za ponkem, který dříve, pokud mu oči ještě sloužily, používal při drobných údržbářských pracích. Přikryl ledničku kusem hadru, aby tolik nebila do očí, a doufal, že tam zůstane orlímu zraku jeho ženy nedostupná. Potom pojal odvážné rozhodnutí zjistit, zda lednice neztratila přes noc své záhadné vlastnosti.

Neztratila je. Láhev se rozmnožila téměř okamžitě. S uspokojením si prohlížel nově vzniklou etiketu

Prazdroje a líbilo se mu, že kopie je tak dokonale věrná, že má i stejnou teplotu jako originál. Po chvilce usoudil, že dvě láhve Prazdroje jsou vzhledem k jeho potřebám naprosto nepostačující, a usmyslel si, že si jich vyrobí několik do zásoby. Byl však zklamán. Lednice další láhve odmítla vytvořit. Uvědomil si, že dovnitř strčil kopii a ne originál, a tak láhve zaměnil. Bohužel ani pokus o rozmnožení originální láhve nepřinesl žádoucí účinek, a navíc ani nebylo jasné, která láhev je původní. Jedinou jistotou bylo, že lednice už další plzeň neudělá. V obavách, že by se snad mohla pokazit, vhodil dovnitř načatou krabičku startek, kterou si rovněž pořídil z výtěžku sběru šrotu, a zabouchl dvířka. Za chvíli se uklidnil. Krabičky byly dvě a v obou bylo osmnáct cigaret. Pocho-pil. Lednice rozmnoží vše, ale jenom jednou. Trochu ho to zamrzelo, ale i tak byly jeho možnosti prakticky neomezené. A tak hodil dovnitř korunovou minci, potom dvoukorunovou a nakonec pětikorunovou. Výsledky byly vynikající. Pak se zarazil. To, co prováděl, byl ve skutečnosti pouhý hazard se štěstím! Vždyť ta lednice přece vyrobila najednou *osmnáct* cigaret! Proč by tedy nemohla stvořit současně kupříkladu větší množství peněz? Vplížil se do předsíně jako lstivý lišák a pozorně naslouchal za dveřmi. Když uslyšel z kuchyně pouze hrobové ticho narušované jen pravidelným tikotem kukaček, od-vážil se vstoupit. Viděl svou ženu skrz záclonu: opírala se o plot a byla plně zaujata hovorem se sousedkou Jahodovou. Určitě tak setrvá ještě nejméně hodinu, ty dvě si mají vždycky co říct. Dobře věděl, kde je v kredenci tajná skrýš, a za chvíli třímal v ruce dvacet stokorun. Led-nice pracovala přesně podle jeho představ. Rychle vrátil

ty dva tisíce zpátky a nové bankovky zastrčil do kapsy montérek.

A potom se činil. V krátkém čase si pořídil nový svěrák, struhadlo na zelí, srp, prut na ryby, sekyrku, vidle bez násady, a pak upozoroval, že v kotcích je možná málo králíků. Chvíli nad nimi váhal – co kdyby? – pak ale chytil jednoho mladého králíčka, takové nedochůdče, a po další chvílce přemýšlení za ním zaklapl dvířka. Vzápětí se uklidnil, králíci byli dva. Rozmnožení stádečka králíků mu nezabralo víc než deset minut času. Teprve teď se podivil nad tím, jak je možné, že lednice odmítla vyrobit třetí pivo a nyní dodává králíky v celých regimenech: na kloub tomu však nepřišel. Neměl pochopitelně nejmenší tušení o existenci genetiky a ani o složení molekul živé hmoty, což způsobilo, že každý králík byl z hlediska přístroje zcela novou kvalitou, a tak mohla lednice přestat dodávat králíky pouze na zvláštní pokyn, který však v dané chvíli nikdo nevydal.

Pak Vaňásek chytil kohouta; utrpěl sice přitom nějaký ten škrábanec, ale vzápětí přímo zářil štěstím, když oba kohouti vyletěli z otevřené lednice a pustili se do sebe. Chvíli trvalo, než je od sebe odtrhl, jednoho z nich vyhodil za hlasitých protestů na dvůr a druhému uťal hlavu sekyrkou. Když Vaňásková viděla, že po dvoře poletuje bezhlavý kohout, vrhla se k manželovi a začala mu před obličejem šermovat rukama:

„Nezbláznil ses, dědku? Proč zabíjíš kohouta?“

Pak spatřila pána dvora, jak si to pyšně vykračuje uprostřed svého harému, a ztratila na okamžik řeč.

„Kdes ho vlastně ukradl?“ zeptala se nesměle, když se trochu vzpamatovala.

„Projdi se po vsi a hledej, komu chybí,“ odvětil Vaňásek sarkasticky a podával jí bezhlavé tělo, kterým probíhaly poslední záškuby života. „Chci ho k obědu, tak se snaž.“

„Von se mi můj starej dal na starý kolena na zlodějnu,“ šeptala. Úplně však oněměla, když v kuchyni našla nový mlýnek na mák k nerozeznání podobný tomu, který už měla v kredenci, a další kusy kuchyňského zařízení, které Vaňásek podroboval experimentům v rozmnožovacím stroji. Pokřižovala se a nic neřekla, jen oškubala toho ptáka a dala ho péci.

Odpoledne se vsí šířila fáma, že se starý Vaňásek s největší pravděpodobností zbláznil. Všichni ho mohli vidět, jak obíhá dům od domu a žadoní, aby mu půjčili tu žací strojek, tu motorovou pilu, přenosný televizor nebo kazetový magnetofon, a potom po necelých deseti minutách všechny zapůjčené předměty zjevně zcela nepoužitě vrací. Vaňásková nechápala vůbec nic, na zvědavé dotazy sousedek neodpovídala a reagovala podrážděně a v jednu chvíli už byla rozhodnuta zavolat bezpečnost, to v okamžiku, kdy jí starý podával úplně nový vysavač. Doufala, že mu dají jen podmíněný trest, pokud napáchaná škoda není ještě tak velká. Nevěděla a nemohla vědět to, co věděl on. A on věděl moc dobře, že může mít všechno, a začal se také podle toho chovat.

Nikdo neví, jaký dar výřečnosti musel Vaňásek prokázat, než mu soused Novotný na několik minut půjčil vzácný perský koberec. Vaňásek si ho hrdě nesl na rameně a přemýšlel, jak tu tři metry širokou roli směstná do prostoru, který není hlubší než půl metru. I když se tam nevejde, nevádí, bude stačit, když mi ta lednička

udělá úzký proužek, i ten se může hodit. Otevřel lednici a nahnul se nad ní, koberec mu sám sklouzl z ramene. Nejprve si neuvědomil, co se to vlastně děje, a pak už měl málo času na to, aby se vůbec stačil divit. Koberec se do lednice vešel celý. Vaňásek jen cítil, jak se začíná potit, a v té chvíli úplně zapomněl lednici zavřít. A tak mohl vidět, jak zadní stěna náhle zmizela, a s kobercem se něco začalo dít. Kynul jako těsto podporované katalyzátorem typu *Hrnečku vař*. Doslova přímo před očima mu přecházely všechny pestré barvy koberce, vzájemně se prolínaly, vytvářely nové obrazce zcela nepodobné původnímu vzoru, pohybovaly se, narůstaly a přecházely v stejnobarevné rovnostranné trojúhelníky, až se najednou ten zdánlivě věčný pohyb zastavil a Vaňáskovi zůstaly před očima nehybně ležet *tři* úplně stejné koberce. Děje se to úplně bezhlučně... A tu se náhle ze zadní, dosud neviditelné stěny vynořilo *něco*. Nikdy později nebyl schopen to popsat. Lekl se a zavřel oči. Když je za chvíli otevřel, ležely před ním už jenom *dva* koberce. Když je tahal ven, napadla ho zcela přirozená otázka, ale úplně mu při ní přeběhl mráz po zádech.

Kam se poděl ten třetí koberec?

Nemohl to vědět a nemohl si to ani domyslet. O létajících talířích se sice mohl dočíst v denním tisku, ale teorii mimoprostoru neměla národní škola, kterou před tolika lety navštěvoval, v osnovách. Právě tak neměl ani potuchy o literatuře pojednávající o existenci jiných civilizací a o možnostech jejich vzájemného kontaktu. To vše se pohybovalo v oblastech mimo jeho představy, ostatně se výše uvedenou otázkou přestal vzápětí zabývat. Přišel na nový, podle svého názoru téměř geniální plán.

Usmyslel si, že si vypůjčí vkladní knížku. Asi dvacet minut uvažoval o tom, u koho by to bylo nejvýhodnější, než ho napadlo, že dvě stejné vkladní knížky by nutně musely ve spořitelně vzbudit nežádoucí pozornost. Vyčítal si také, že byl neopatrný a nepřímou naznačil své ženě možnosti, kterými nyní disponuje, věděl totiž, že se u ní žádné tajemství neudrží déle než pět minut a pak bude mít na krku celou vesnici, protože ten bude potřebovat to a ten zase tohle a všichni mu hned připomenou, jak on za nimi běhal a žadonil.

A pak přišel na to pravé.

Hned ráno opět obíhal dům od domu a každého nežádal o nic jiného než o zapůjčení jedné, eventuálně více bankovek s obrázkem Děvína. Všechny ostatní bankovky naší měny už lednici prošly, jen pětistovku doma neměl. Obec měla téměř dvě stě čísel popisných, kdyby mu pětistovku půjčil každý, mohlo by to znamenat skoro sto tisíc. Nu, Vaňásku, o něčem takovém se ti v okamžiku, kdy jsi prolézal skládku v lese a hledal železný šrot, ani nesnilo. Zdálo se, že si ves už na Vaňáskovo podivínství zvykla, a když viděli, že zapůjčené v nejkratší lhůtě vrátí, povolilo několika spoluobčanům i spoluobčankám srdce, a když je Vaňásek ujistil, že do večera budou peníze zpátky, žádané mu půjčili. Když tak obešel celou vesnici, viděl, že má pouhých sedmnáct tisíc, ale nedalo se už nic dělat. Přelepil útlý svazek bankovek lepicí páskou, aby lednici přece jen oklamal: cítil se v tu chvíli přímo bankovním úředníkem. Pak vstoupil do kůlny.

Ucítil, že se mu nohy podlamují v kolenou a že se o něho téměř s úspěchem pokouší infarkt myokardu. Na místě, kde ještě včera stála zázračná lednice, se válela

jen stará nevyprášená deka, kterou ji tak starostlivě přikryl, aby unikla jedovatým očím té...

S obličejem rozpáleným do ruda, nedbaje na špatný stav svého srdce, vyběhl ven a zastavil se až u plotu, kde se jeho žena vesele vybavovala se sousedkou Vejmelkovou.

„Kde je ta lednice?“ zařval na ni hlasem, který neznal slitování.

„Podívej se, drahoušku, sliboval jsi mi, že ten krám odvezeš už včera, a já jsem ho našla ještě dneska dopoledne v kůlně. Jeli kolem Fialovic kluci se sběrem, tak jsem jim to k tomu přidala.“

„Jak je to dlouho?“ zasupěl.

„Jak? No, asi v osm ráno.“

„Ježíši, vono už je poledne,“ chytil se za hlavu. „A zrovna dneska měli přijet z Kovošrotu. Ty bestie, tohle si vypiješ!“ promluvil k ní tónem, jakého se už dobře dvacet let neodvážil použít, nečekal na odpověď a dal se do tak rychlého poklusu, jaký mu jeho zdravotní stav dovoloval.

„Tak bohužel, pane Vaňásek,“ informoval ho pracující důchodce Stejskal třikrát týdně si přivydělávající ve sběrně, „odjeli s tím už v devět.“

„A kam jeli?“ posadil se pobledlý Vaňásek na jedinou židli, která ve sběrně byla.

„Dneska přímo do ocelárny, ani prej se nebudou stavovat v Kovošrotu, je to takhle výhodnější. To víte, po starém železe je dneska hlad, a ta lednice tam byla, seděla pěkně nahoře na fůře. Ale proč si kvůli tomu děláte těžkou hlavu, takovejch krámů v lese najdete...“

Autobus do okresního města jel za dvě hodiny. Naděje pak trvala ještě celou nekonečnou půlhodinu cesty, ale když se blížili k předměstí, pochopil Vaňásek, že se na-

máhá zbytečně. Doprava byla zastavena a příslušníci Veřejné bezpečnosti regulovali odklon. Vaňásek vystoupil a díval se tam, kam spolu s ním hleděli i všichni ti, kteří právě nebyli nějak zaměstnáni. V místě, kde dobrých padesát let stála budova staré ocelárny, se něco stalo.

Ty budovy byly dvě. Nebyly od sebe k rozeznání. Ta nová při svém vzniku odsunula hromadu složeného stavebního materiálu až ke svahu kopce Špičáku, postavila se rozkročmo přes silnici a zadní stěnou se zaryla do stráně. Plot, kterým byl původní objekt obehnan, se ztratil a v neomítnuté stěně slepě končila železniční vlečka. Vaňásek zavřel oči a zkusil si představit, co se vlastně stalo. Nedokázal to.

Nemohl vědět, že lednice krátce potom, co se octla ve žhavém prostředí Siemens-martinské pece, přešla pozvolna do kapalného stavu a že dřív, než ji řídicí centrum stačilo odpojit, se lehký kov, z něhož byla zhotovena, vypařil a po několika minutách obklopil celý objekt tenkou neviditelnou silovou membránou. Nevěděl, že třetí ocelárna v okamžiku svého vzniku zcela zlikvidovala řídicí centrum a způsobila katastrofu, z níž se civilizace usilující o nový kontakt neměla už vzpamatovat.

Večer byla celá obec plná té nejnovější senzace a všichni se předháněli v těch nejodvážnějších hypotézách. Jen starý Vaňásek smutně chodil dům od domu, vracel vypůjčené pětistovky a nebylo mu do řeči. Přemýšlel, jak by to bylo krásné, kdyby se přece jen se vším svěřil své ženě. Jaký to byl hloupý nápad, tajit před ní tu láhev rumu a tím pádem i lednici! Vždyť kdyby i ona věděla, že mohou *mít všechno*, určitě by mu pak v nějaké té sklenice nebránila. Nebo snad ano?

Když se po jedenácté hodině vracel starý Stejskal z hospody, našel uprostřed návsi Vaňáska, který se zakloněnou hlavou pozoroval oblohu.

„To vás ta zpráva tolik vzala?“ zeptal se Stejskal, aniž by si dal do souvislosti Vaňáskovo pátrání po lednici s objevením nové ocelárny. Ale Vaňásek odpověděl záhadnými slovy, kterým Stejskal porozuměl až potom, když se také podíval na oblohu.

„Dnes je přece nový měsíc,“ šeptal Vaňásek.

Vysoko nad jižním obzorem bylo možné vidět obrovský měsíc takřka v úplňku. Když se Stejskal podíval pozorněji, rozpoznal pod roztrhaným oblačným příkrovem obrysy afrického kontinentu.

Maxwellovo stříbrné kladívko

*Bang! Bang! Maxwell's Silver Hammer
Came down upon her head.
Clang! Clang! Maxwell's Silver Hammer
Made sure that she was dead.*

(John Lennon, Paul McCartney)

Libor našpulil ústa, vzdorovitě pohodil hlavičkou, začal drobné pěstičky, potom se obrátil a odešel z kuchyně. Prošel zavřenými dveřmi.

„Obvykle teď necháváme dveře otevřené,“ špitla tiše paní Jandová. Seděla u stolu s tváří týranou vyčerpáním. Ještě to byla poměrně mladá žena, ale zdálo se, že vrásky již rozryly její tvář léty utrpení.

„Necháváme celý byt volný, nábytek odstavujeme ke zdi,“ doplnil ji pan Janda. I na něm bylo znát, jak těžce nese neštěstí, které je postihlo. „Je to tak lepší. Nikdy si nezvykneme na to, jak Libor...“ Těžce polkl. Snad už se smířil se skutečným stavem věcí, ale nedokázal o nich hovořit. Dověděl jsem se, že doma o Liborovi vůbec nemluví. Řekli mi, že by v tom bytě vůbec nebydleli, ale zatím to jinak není možné. Vždyť jen to, že někdo bude Libora trvale sledovat, může zabránit dalším závažným nedorozuměním i nehodám.

„Nemůžeme se upamatovat, co všechno jsme v těch uplynulých dvou letech dělali. Víme, kde jsme kdy byli, většinu cest mimo město už jsme si zmapovali, ale často se stane, že zapomeneme na nějakou drobnost. Nejhorší to je, když Libor odejde na ulici...“

„Nejhorší to bylo první dny, soudruhu nadporučíku. Ten pocit hrůzy a bezmoci. Když vám vlastní dítě projde nábytkem, zastaví se uprostřed stolu, hovoří nahlas a vy je slyšíte, mluvíte na ně, ale ono neodpovídá, je tady, a přitom tady vlastně není...“

Připadal jsem si v tom jejich malém bytě jako vetřelec. Neviděli mě tady rádi, cítil jsem, že by tu nejraději zůstali sami. Ale nešlo to. Libor Janda se už stal tíživým břemenem pro celé město, a teď už vůbec nešlo o něj nebo jeho rodiče. Nemohli jsme přece vystěhovat patnáct tisíc lidí, na silnice postavit zátarasy a okolí obsadit vojenskými hlídkami. Dost už na tom, co všechno se událo až do dnešního dne.

Manželé Jandovi museli zůstat v dalším konání mými spojenci, musel jsem získat jejich plnou důvěru. Ale jak? Paní Jandová byla zralá pro psychiatra, pan Janda byl znám jako ušlápnutý nerozhodný zakomplexovaný muž. Oba chodili do zaměstnání, paní Jandová byla skladnicí, její manžel pracoval jako účetní v malém podniku za městem. Teď dostali oba dovolenou na neomezenou dobu. Na jak dlouho vlastně, to nevěděl nikdo. Zdálo se, že minimálně na dva roky, avšak nejméně do té doby, než nás Liborův přízrak přestane pronásledovat.

Libor Janda se skutečně stal přízrakem.

Jeho působení v nadpřirozené podobě začalo vážnou dopravní nehodou.

Nikdo se už asi nedoví, kdy a jak vlastně došlo k té nepochopitelné transformaci. Datum samozřejmě známe, ale přímí svědkové u toho nebyli. Když rodiče odcházeli ráno do zaměstnání, Libor spal jako vždy ve své posteli a budík odtikával poslední hodinu před okamžikem, kdy se chlapec měl probudit. Byl už samostatný, v osmi letech se do školy vypravoval sám. Také toho dne odešel z domova jako každý den. Ale... Liborovi rodiče vzpomínali, že snídaně zůstala netknutá, oděv, který mu připravili, ležel dál pečlivě složen na svém místě na stolku, i aktovka zůstala zapomenuta ve svém koutě...

Krátce po půl osmé se nedaleko školy rozlehlo mučivé kvílení brzd. Řidič dělal, co bylo v jeho silách, ale srážce už zabránit nemohl. Malý hoch přecházel šikmo ulici a nezdálo se, že by auto vůbec vnímal, a to i ve chvíli, kdy musel uslyšet týrané gumy. Když škodovka narazila do sloupu veřejného osvětlení a z velké rány na řidičově čele začala proudit krev, chlapec, kterého měl osobní vůz neodvratně srazit k zemi, klidně pokračoval ve své loutkové chůzi napříč vozovkou.

„Podívejte se, pane Jando,“ říkal jsem pomalu, „Liborova podivná existence je určitým potenciálním nebezpečím pro všechny kolem nás. Zatím došlo ke třem nehodám, vždy když se Libor znenadání vynořil před rozjetým autem. Vlastně jen zázrakem nedošlo ke ztrátám na lidských životech. Nechci toho přece po vás tolik. Potřebuji jen vědět, kudy chlapec chodil, kde se pohyboval, kde si nejčastěji hrál...“

Vím, ta slova byla asi tvrdá, ale chtě nechtě jsem Jandovým musel připomenout, že teď už není čas plakat nad rozlitym mlékem. I oni musí převzít svůj díl odpověd-

nosti za to, co se děje. K dalším nehodám i nedorozuměním už dojít nesmí.

Když toho kritického dne, krátce po havárii škodovky, zastavil na druhé straně ulice řidič rozvázející uzeniny, vyskočil z vozu a chtěl neopatrnému klukovi napohlavkovat, po první ráně zůstal stát jako přimražený. Chlapec neviděl, neslyšel. Uzenářova ruka prošla jeho tělem a na nic nenarazila...

„Víte, soudruhu nadporučíku, děláme, co můžeme,“ říkal pan Janda. „Už víme, že se přesně opakuje všechno, co Libor prožil. Přesně se zpožděním dvou let. Nevíme ale, jak je to možné...“

„Počkejte, jak jste na to přišli?“

To byla první solidní informace, kterou jsem toho dne dostal.

„Psal úlohu. Tady, seděl u stolu, v ruce držel pero a před sebou měl snad sešit, ale ten nebyl vidět. A pak se náhle někoho zeptal, kolikátého vlastně je. A opakoval – devatenáctého září. A datum se shodovalo přesně. Toho dne totiž skutečně bylo devatenáctého září. Jen letopočet, ten nesedí, teď je o dva roky víc. I hodina odpovídá skutečnosti, aspoň přibližně.“

Paní Jandová plakala.

„Nu, tím to přece máme trochu usnadněno,“ snažil jsem se do té ponuré atmosféry vlít trochu optimismu. „Nechci toho od vás tolik. Potřebuji, abyste si vzpomněli, kde všude Libor byl, kam chodil. Včera jsme na přechodnou dobu uzavřeli školu. Víím, pro město je to těžké, ale nemůžeme připustit, aby se Libor nadále denně střetával s ostatními dětmi. Na jejich psychiku by to nepůsobilo dobře. Vaše ulice je pro silniční provoz uzavřena, ale

hlavní ulici uzavřít nemůžeme, je to přece průtah městem a silnice mezinárodního významu. Škola je bohužel na druhé straně. Mysleli jsme si, že stačí hlídat od půl osmé do osmi, když Libor chodil do školy, a potom až při konci vyučování, celý ten režim jsme si dali dohromady s paní učitelkou Knoblochovou a její třídní knihou, ale pořád nám něco nevychází. Zdá se, že se chlapec toulal.“

Kolem nás proběhl Libor. Nevzal nás na vědomí. V půl druhé odpoledne býval doma sám.

„Vracíme se ze zaměstnání až po třetí hodině, soudruhu nadporučíku. Dávali jsme Libora do družiny, ale on si tam nezvykl. Když začal chodit do třetí třídy, slíbil nám, že bude chodit poslušně domů. Proto jsme ho z družiny odhlásili. Když jsme se vraceli ze zaměstnání, vždycky doma byl. Nikdy jsme od nikoho neslyšeli žádné stížnosti.“

„A teď na mne ženské pokřikují, že jsem čarodějnice a že jsem svého kluka uhranula,“ dodala paní Jandová. „Schovávají přede mnou své děti, aby se jim taky něco zlého nestalo. Onehdy jsem viděla, jak dva kluci házeli po Liborovi kamením.“

„Ale paní Jandová, vždyť mu teď nemohou ublížit...“

„Ne, to nemůžou, ale co kdyby se náhodou Libor vrátil, a oni by si toho nevšimli?“

Libor opět proběhl kolem nás.

„Dobrý den, strýčku Sašo,“ ozval se od dveří jeho zvonivý hlásek.

Pochopitelně, dveře zůstaly nadále zavřeny, ale Libor prokazatelně někoho pouštěl dovnitř.

Pobledlý pan Janda zkoumavě pohlédl na svou ženu, ale neřekl nic. Libor pokračoval v nenucené konverzaci. Bylo zřejmé, že strýček Saša není u Jandových poprvé.

„Ale maminka ještě není doma, strýčku Sašo. Vráti se až ve tři hodiny.“

Hoch se na chvíli odmlčel, potom natáhl ruku a způsobně poděkoval. V malé dlani se objevila čokoláda.

„Ale to je škoda, strýčku Sašo, že se dneska zase nesetkáte s tatínkem. Odjel na služební cestu.“

Pan Janda se vrhl k psacímu stolu a prohrabával zásuvku. Nakonec z ní vytáhl malý zápisníček.

„Ovšem, sedmnáctého října, přesně to odpovídá. Ráno jsem jel do Bratislavy. Účetní uzávěrka. Byl jsem tam tři dny. Marie, prosím tě, kdo to je ten strýček Saša?“

Pochopil jsem, že jsem se octl v trapné situaci, kterou jsem nezavinil.

„Vím, tatínkovi zatím nemám nic říkat,“ slyšel jsem z Liborových úst. Chlapec se mezitím dostal do kuchyně. Teď hovořil přímo ke mně, což asi znamenalo, že ten neznámý strýček Saša seděl na téže židli co já. „Bude to pro něj překvapení.“

„Pěkné překvapení,“ zabručel Janda.

Ovšem, vždyť strýček Saša má určitě přesně spočítáno, kdy tatínek nebude doma. S jakou naivní důvěrou však svěřili své tajemství osmiletému dítěti! A je až neuvěřitelné, že hoch se nikdy nepodřekl.

„Paní Jandová,“ obrátil jsem se k pobledlé ženě, „obávám se, že budete muset strýčku Sašovi zavolat a pozvat ho sem. Bude důležitým svědkem. On si přece bude také dobře pamatovat, kdy u vás byl a co Libor dělal. Prosím vás, teď hodte za hlavu všechny předsudky, jde o něco jiného.“

„Ano, moc dobře vím, oč jde,“ vyprskl pan Janda. „Tady máte můj kalendář, jsou tam všechny mé služební cesty. Teď už nepotřebujete vědět, co dělal kluk, stačí,

když víte, kam jsem jezdil já. A jezdil jsem tam pravidelně, vid', Marie.“

Bylo toho i na něj trochu moc. Odešel a práskl za sebou dveřmi.

„Já mám maminku moc rád, strýčku Sašo,“ řekl do nastalého ticha Libor. To už mi seděl na klíně. Nesnesl jsem ten pocit. Měl jsem na kolenou nehmotného chlapce, a přesto jsem ho prokazatelně viděl a slyšel. Víím, náčelník mi za to vynadá, ale toho dne jsem své poslání už dokončit nemohl. Vzniklý problém si toho večera budou muset manželé Jandovi vyříkat sami. Libor poskakoval na klíně strýčka Saši jako malá opička. Tu a tam jsem zahlédl i nejasnou strýčkovu siluetu, ale to už jsem byl na chodbě, a proto jsem ho nepoznal. Zmateně jsem se rozloučil a rychle jsem odešel.

* * *

Doktorka Jana Jíchová byla možná výbornou specialistkou, ale mě na ní především upoutaly nadměrně vyvinuté druhotné pohlavní znaky, které na pohled nepochybně dominovaly nad jejími schopnostmi z oboru psychologie. Z její přítomnosti jsem nebyl nikterak nadšen a trochu jsem prokrel náčelníka, že na mne posílá ženskou, která mi nebude nic platná. Poněkud jsem se mýlil, doktorka Jíchová byla snad to nejmenší zlo z toho, co mne čekalo v příštích týdnech. Se souhlasem náčelníka ji na mne poslal kdosi nejmenovaný z okresní psychologické poradny. Nějakému papaláši asi došlo, že události, které právě probíhají, nemají patrně nic společného se šarlatánstvím, nýbrž jsou až příliš skutečné, a přesto-

že Liborova existence odporuje marxisticko-leninskému nazírání na svět a z hlediska ideologického je jednoduše nepřípustná, z hlediska praktického i politického není tento jev dost dobře možné pominout. K tomu všemu došlo ovšem až poté, co informace o Liborovi pronikly jakýmsi pochybným kanálem, který jsem měl také prošetřit, na stránky zahraničního tisku.

Zatím jsem tady měl Jíchovou.

Pustila se do problému z trochu jiného konce. Především neměla ty starosti co já – nemusela se starat o bezpečnost městečka, na to jsem tu byl já se svými lidmi, kteří byli k dispozici nejprve dva a později jsem dostal dokonce pět příslušníků, to poté, co Libor přes všechnu naši péči nakonec přece jen vyvolal havárii stoosmačtyřicítky a následně těžký šok řidiče. Jíchová vůbec nechtěla mluvit s Jandovými. Těm ostatně stačilo, když jsem je denně dvě nebo tři hodiny trápil já, to jsem se z nich snažil vypáčit vzpomínky na to, kudy toho dne ten jejich malý nezbeda chodil a co dělal. Většinou jen krčili rameny. Od půl šesté ráno do půl čtvrté odpoledne hocha nikdy neviděli.

Jíchová si zprvu rozdělila sledování Libora do tří etap. Od okamžiku probuzení až po odchod do školy a usednutí do lavice, to byla první etapa, pro veřejnost vlastně ta nejnebezpečnější. Druhá fáze, klidová, spočívala ve sledování Libora při školním vyučování, což byla záležitost, kterou jsme se my vůbec nezabývali, protože v prázdné škole Libor žádné škody nemohl napáchat. Třetí fáze, ta nejzajímavější, začínala Liborovým odchodem ze školy a končila zhruba o půl čtvrté, kdy se Jandovi vraceli ze zaměstnání a kdy na ně Libor jako vzorný synáček vždy